

Rikosseuraamuslaitoksen monisteita 1/2024

Rikosseuraamuslaitoksen tilinpäätös ja toimintakertomus vuodelta 2023

29.2.2024

Sisällysluettelo

Rikosseuraamuslaitoksen tilinpäätös vuodelta 2023.....	3
1. Toimintakertomus.....	3
1.1. Johdon katsaus.....	3
1.2. Tuloksellisuus.....	6
1.3. Vaikuttavuus.....	9
1.3.1. Toiminnan vaikuttavuus.....	9
1.3.2. Siirto- ja sijoitusmenojen vaikuttavuus.....	13
1.4. Toiminnan tehokkuus.....	14
1.4.1. Toiminnan tuottavuus.....	14
1.4.2. Toiminnan taloudellisuus.....	15
1.4.3. Maksullisen toiminnan tulos ja kannattavuus.....	19
1.4.4. Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuus.....	21
1.5. Tuotokset ja laadunhallinta.....	22
1.5.1. Suoritteiden määrät ja aikaansaadut julkishyödykkeet.....	22
1.5.2. Palvelukyky sekä suoritteiden ja julkishyödykkeiden laatu.....	25
1.6. Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen.....	28
1.6.1. Henkilöstömäärä ja -rakenne.....	30
1.6.2. Työhyvinvointi.....	32
1.6.3. Osaaminen ja aineeton pääoma.....	34
1.7. Tilinpäätösanalyysi.....	36
1.7.1. Rahoituksen rakenne.....	36
1.7.2. Talousarvion toteutuminen.....	37
1.7.3. Tuotto- ja kululaskelma.....	38
1.7.4. Tase.....	41
1.8. Sisäisen valvonnan arviointi ja vahvistuslausuma.....	43
1.9. Arviointien tulokset.....	46
1.9.1. Laillisuusvalvontahavainnot.....	46
1.9.2. Ulkopuolisten organisaatioiden tekemät tarkastukset.....	46
1.9.3. Aluehallintovirastojen työsuojelutarkastukset.....	48
1.10. Yhteenveto havaituista väärinkäytöksistä.....	49
1.10.1. Virheitä ja väärinkäytöksiä koskevat yhteenvedot.....	49
1.10.2. Takaisinperintää koskevat yhteenvedotiedot.....	49
2. Talousarvion toteumalaskelma.....	50
3. Tuotto- ja kululaskelma.....	53
4. Tase.....	54
5. Liitetiedostot.....	56
6. Allekirjoitus.....	67

Kuvaluettelo

Kuva 1: Vankeja ja yhdyskuntaseuraamusasiakkaita keskimäärin vuosina 2006–2023* ..	25
Kuva 2: Vuotuinen teoreettinen työajan käyttö vuonna 2023, koko henkilöstö	34
Kuva 3: Vuotuinen teoreettinen työajankäyttö vuonna 2023 sukupuolittain, miehet	35
Kuva 4: Vuotuinen teoreettinen työajankäyttö vuonna 2023 sukupuolittain, naiset	35

Taulukkoluetelo

Taulukko 1: Uusiminen kolmen vuoden seuranta-ajalla.....	11
Taulukko 2: Uusiminen viiden vuoden seuranta-ajalla	12
Taulukko 3: Tuottavuus	14
Taulukko 4: Tuottavuus, koulutettavapäivät	14
Taulukko 5: Toimintamenot	16
Taulukko 6: Kustannukset (netto).....	17
Taulukko 7: Yksikkökustannukset (netto)	17
Taulukko 8: Seuraamusten kustannukset (netto)	18
Taulukko 9: Maksullisen liiketaloudellisen toiminnan kustannusvastaavuus.....	19
Taulukko 10: Työtoiminnan kustannusvastaavuus ja kilpailutilanteessa markkinoilla tapahtuvan toiminnan tuloslaskelma.....	20
Taulukko 11: Suoritteiden määrät	24
Taulukko 12: Palvelukyky sekä suoritteiden ja julkishyödykkeiden laatumittarit	27
Taulukko 13: Henkilöstö, lukumäärä ja prosenttiosuus 31.12.2023	30
Taulukko 14: Henkilötyövuodet henkilöstöryhmittäin	30
Taulukko 15: Henkilöstön keski-ikä 31.12.2023	31
Taulukko 16: Henkilöstön ikäjakauma 31.12.2023	31
Taulukko 17: Valtion henkilöstötutkimus VMBaro	32
Taulukko 18: Sairauspoissaolot	32
Taulukko 19: Henkilöstön vaihtuvuus	33
Taulukko 20: Henkilöstön vaihtuvuus prosentteina koko henkilöstöstä	33
Taulukko 21: Työkyvyttömyyseläkkeelle siirtyneet.....	33
Taulukko 22: Osaaminen ja aineeton pääoma	34
Taulukko 23: Rikosseuraamusalan rahavirtalaskelma	37
Taulukko 24: Rikosseuraamusalan tuotto-kululaskelma	38

Rikosseuraamuslaitoksen tilinpäätös vuodelta 2023

1. Toimintakertomus

1.1. Johdon katsaus

Rikosseuraamuslaitoksen perustehtävänä on vankeusrangaistusten ja yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpano ja tutkintavankeuden toimeenpano. Vankeusrangaistusten ja yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanossa huolehditaan täytäntöönpanon varmuudesta, luotettavuudesta ja turvallisuudesta.

Rikosseuraamuslaitoksen tavoitteena on vahvistaa asiakkaiden valmiuksia rikoksettomaan elämäntapaan yhteistyössä muiden yhteiskunnan toimijoiden kanssa. Vuoden aikana useat keskeiset tulostavoitteet edistyivät suunnitellusti. Rikosseuraamuslaitos on kehittänyt yhteistyötä hyvinvointialueiden kanssa rangaistuksen aikaisten ja yhteiskunnan palveluiden yhteensovittamiseksi sekä palvelujatkumoiden turvaamiseksi. Poliisin ja muiden esitutkinta- viranomaisten kanssa on kehitetty yhteistyötä, jonka tavoitteena on lisätä täytäntöönpanon turvallisuutta, estää vankeusaikaista rikollisuutta sekä ehkäistä järjestäytyneen rikollisuuden toimintamahdollisuuksia vankiloissa. Vuonna 2023 käynnistettiin organisaatiouudistuksen toinen vaihe, jonka tavoitteena on muun muassa uudistaa organisaatorakennetta, johtamista ja ohjausta tukemaan perustehtävää ja strategiaa sekä lisätä toiminnan yhtenäisyyttä ja yhdenmukaisuutta.

Rikosseuraamuslaitoksen toiminnallinen tuloksellisuus oli tyydyttävällä tasolla, mutta perustoiminnot kyettiin ylläpitämään hyvin. Vankien keskimääräinen toiminta-aika jäi 15,4 tuntiin viikossa, kun toiminta-aika voi olla enintään 35 tuntia viikossa. Kansainvälisiin suosituksiin perustuva vaatimus vähintään kahdeksan tunnin ajasta vuorokaudessa sellin ulkopuolella ei toteutunut. Tavoitteena oli vähentää vapautumista suoraan suljetuista vankiloista ja lisätä avolaitossijoituksia sekä valvotun koevapauden käyttöä, näiltä osin ei päästy tavoiteltuun tasoon. Vuoden aikana toiminnan kehittämisessä huomioitiin muun muassa nuoret ja alaikäiset vangit sekä naisvangit, heille kohdennettuja palveluita ja tukitoimia sekä heidän sijoittamistaan vankilaan kehitettiin. Myös tehostetun valvonnan osastoilla työskentelyä ja seksuaalirikoksista tuomittujen vankilaan sijoittamista kehitettiin.

Rikosseuraamusasiakkaiden määrät ovat nousseet. Vuonna 2023 vankeja oli keskimäärin 3 143 (3 056 vuonna 2022). Vankeusrangaistukset ovat tyypillisesti varsin lyhyitä. Yli puolet vankeusvangeista suoritti rangaistusta vankilassa enintään kuusi kuukautta. Yhdyskuntaseuraamuksia suorittavia asiakkaita oli keskimäärin 3 785 (3 502 vuonna 2022). Määrä nousi valmisteleivassa vaiheessa olevien asiakkaiden määrän kasvun myötä, vaikka uusien aloitettujen yhdyskuntaseuraamusten määrä samaan aikaan laski hieman. Yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanoajat pitkittyivät muun muassa yhdyskuntapalvelupaikkojen niukkuuden vuoksi.

Rikosseuraamuslaitoksen resurssien varmistamiseen on kohdennettu lisämäärärahaa, mutta taloudellisten voimavarojen ja henkilöstöresurssien niukkuus muodostavat yhä riskin Rikosseuraamuslaitoksen toiminnalle. Inflaatio ja kustannusten nousu on kiristänyt taloudellista tilannetta. Euroopan neuvoston kidutuksen vastainen komitea ja eduskunnan apulaisoikeusasiamies ovat toistuvasti kiinnittäneet huomiota vangeille järjestettävän mielekkään toiminnan ja koulutetun henkilökunnan riittämättömyyteen sekä vankiterveydenhuollon resursseihin.

Suljettujen vankiloiden turvallisuustilanne heikentyi jonkin verran aikaisempiin vuosiin verrattuna. Turvallisuustilannetta ovat heikentäneet vankiloiden korkeat käyttöasteet ja katu- ja jengiläisten määrän lisääntyminen sekä henkilöstöresurssien riittämättömyys. Avovankiloiden turvallisuustilanne säilyi hyvänä. Yhdyskuntaseuraamustoimistojen turvallisuustilanne on yleisesti ottaen hyvällä tasolla, mutta pääkaupunkiseudun toimistoissa turvallisuustilanne heikentyi.

Kaikilla keskeisillä indekseillä mitattuna henkilöstön työhyvinvointi on parantunut. Myös henkilöstön sairauspoissaolojen määrä laski. Vuonna 2023 sairauspoissaoloja oli 16,6 työpäivää / henkilötyövuosi (18,6 vuonna 2022). Sairauspoissaolojen vähentämiseksi käynnistettiin Kaiku-hanke. Alalle koulutetun valvontahenkilöstön saatavuudessa on haasteita. Alalle kouluttamattomien osuus valvontahenkilöstöstä oli 10,8 % (11,6 % vuonna 2022). Rikosseuraamusalan koulutuskeskuksen perustutkintokoulutuksen aloituspaikkoja ja yhteistyötä ammattikorkeakoulujen kanssa on lisätty koulutetun henkilökunnan saatavuuden parantamiseksi.

Pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelmassa (2023–2027) on useita kriminaalipolitiikkaa ja lainsäädäntöä koskevia kirjauksia, jotka tulevat vaikuttamaan Rikosseuraamuslaitoksen toimintojen järjestämiseen, asiakasmääriin ja resurssitarpeeseen. Työskentely hallitusohjelman toteuttamiseksi on käynnistetty. Jo voimaan tulleiden ja hallitusohjelman mukaisten tulevien lainsäädäntömuutosten seurauksena vankien määrä tulee kasvamaan

huomattavasti, mikä nostaa vankipaikkatarvetta yli nykyisen vankilakapasiteetin. Myös henkilöstöresurssien tarve kasvaa merkittävästi.

Seksuaalirikoslainsäädäntöä koskeva kokonaisuudistus tuli voimaan tammikuussa 2023. Arvion mukaan lainmuutosten seurauksena vankeusvuosia tulee lisää 92, uudistus nostaa vankimäärää asteittain vuodesta 2024 lukien. Vankeuslain ja tutkintavankeuslain tupakointia koskevat säännösmuutokset (HE 165/2020, HE 272/2022) tulivat voimaan syyskuussa 2023. Tupakointi kiellettiin suljettujen vankiloiden sisätiloissa. Lähestymiskiellon tehostamista koskeva lainsäädäntö (HE 143/2022) tuli voimaan lokakuussa 2023. Uutena keinona hengen tai terveyden vaarassa olevan henkilön suojelemiseksi voidaan käyttää sähköisesti valvottu lähestymiskieltoa, jonka teknisestä valvonnasta vastaa Rikosseuraamuslaitos. Pakkokeinolain ja esitutkintalain muutokset (HE 217/2022) tulivat voimaan lokakuussa 2023. Kokonaisuudessa uudistettiin muun muassa tutkintavangin yhteydenpidon rajoittamista koskevaa pakkokeinolain 4 luvun sääntelyä.

1.2. Tuloksellisuus

Rikosseuraamuslaitoksen toiminnallisen tuloksellisuuden tavoitteet kaudella 2023–2026 olivat:

Toiminnallinen tuloksellisuus

- Verkostoidumme ja integroidumme yhteiskunnan palveluihin.
- Toiminta- ja asiakasprosessit ovat sujuvia, tietojärjestelmät edistävät tuloksellisuutta.
- Toimipaikkaverkosto ja organisaatorakenne edesauttavat tavoitteiden saavuttamista.

Alla on kuvattu vuodelle 2023 asetettujen välitavoitteiden toteumatiedot.

- Verkosto- ja sidosryhmäyhteistyötä kehitetään mm. hyvinvointialueiden ja Vankiterveydenhuollon yksikön kanssa. Rangaistusaikaiset palvelut yhteensovitetaan yhteiskunnan palveluihin, ja palvelujatkumot turvataan.

Toteuma:

Verkosto- ja sidosryhmäyhteistyötä on kehitetty. Rikosseuraamuslaitoksen, Vankiterveydenhuollon ja hyvinvointialueiden yhteistyöstä sopimiseen on laadittu yhtenäinen vaiheistettu malli ja materiaalipaketti.

- Lisätään sakon muuntorangaistukseen tuomittujen sijoittamista ulkopuoliseen kuntoutukseen.

Toteuma:

Sakkovankihanke alkoi 11.3.2021 ja päättyi 30.6.2023. Hankkeen aikana sijoitettiin yhteensä 746 asiakasta päihdehoitoon, joista alkuvuonna 2023 yhteensä 238. Sakko- ja lyhytaikaisvankien sijoitukset ovat siirtyneet normaaliksi toiminnaksi. Sakko- ja lyhytaikaisvankeja koskeva tutkimus on jatkunut suunnitelman mukaisesti.

- Toteutetaan organisaatiouudistuksen toinen vaihe (Rise 3.0), jossa tarkastellaan rikosseuraamuskeskusten organisaation ja johtamisen sekä rikosseuraamusalan koulutusjärjestelmän uudistamistarpeet. Seurataan organisaatiouudistusten tavoitteiden toteutumista.

Toteuma: Rise 3.0 -organisaatiouudistukseen liittyen toteutettiin kolme esiselvitystä. Lähityötä ja rikosseuraamuskeskusten henkilöstörakennetta sekä rikosseuraamuskeskusten johtamisjärjestelmää ja esihenkilötyötä koskevat esiselvitykset valmistuivat

alkusyksyllä 2023. Rikosseuraamusalan koulutusjärjestelmän kehittämistarpeita koskeva esiselvitys valmistui alkuvuoden 2024 aikana.

Varsinainen Rise 3.0 -hanke käynnistyi marraskuussa 2023. Hankkeelle perustettiin kolme valmistelutyöryhmää, jotka valmistelevat strategista henkilöstösuunnitelmaa, operatiivista johtamisjärjestelmää sekä vankiloiden ja yhdyskuntaseuraamustoimistojen tehtäväpaketteja sekä vankiloiden luokittelua. Työryhmät työskentelevät 30.4.2024 saakka.

- Toimitilaverkostoa kehitetään toimintaa tukevien, turvallisten ja terveellisten tilojen varmistamiseksi. Osallistutaan Valtion palvelu- ja toimitilaverkkouudistukseen. Laaditaan valtion toimitilastrategian toimeenpanosuunnitelma, joka sisältää Rikosseuraamuslaitoksen (hallinnon) toimistotilojen ja yhdyskuntaseuraamustoimistojen tilankäytön tehostamista koskevat suunnitelmat vuoteen 2030 asti.

Toteuma:

Rikosseuraamuslaitos on osallistunut Valtion palvelu- ja toimitilaverkkouudistuksen sekä yhteisten työympäristöjen toteutukseen osallistumalla hankkeisiin Lappeenrannassa, Lahdessa, Oulussa, Iisalmessa, Turussa, Mikkelissä ja Seinäjoella. Rikosseuraamuslaitos on sitoutunut osallistumaan myös tuleviin uudistushankkeisiin tapauskohtaisesti. Rikosseuraamuslaitos on laatinut oikeusministeriön hallinnonalan osana toimitala strategian toimeenpanosuunnitelman, mikä ulottuu vuoteen 2030 asti.

- Arvioidaan Roti-hankkeen tuottavuushyötyjä ja Rotiin liittyviä toimintatapamuutoksia. Rotin käytettävyyttä parannetaan.

Toteuma:

Roti-hankkeen (uusi asiakastietojärjestelmä) kustannushyötyanalyysi on päivitetty vastaamaan nykytilannetta. Kehittämisen painopiste on suunnattu jo käytössä olevien toiminnallisuuksien kehittämiseen, migraatiovirheiden korjaamiseen ja käytettävyyden parantamiseen. Palvelumuotoilun avulla on kartoitettu prosessien ongelmakohtia ja tehty toimenpiteitä havaintojen pohjalta. Erityisesti maksuliikenne ja seuraamuskauden suunnittelu ja seuranta -prosessien käytettävyyttä on parannettu. Yhteistyötä ja vastuuta on selkiytetty luomalla hallintamalli kehittämiselle. Hankkeelle on rekrytoitu erityisasiantuntija, jonka päätehtävänä on henkilöstön kouluttaminen ja Roti-ohjeistuksen yhdenmu-kaistaminen.

- Rikosseuraamusasiakkaiden sähköistä asiointia ja digipalveluja kehitetään. Älyvankila-järjestelmän käyttöä laajennetaan.

Toteuma:

Älyvankilan laajennus on toteutettu Pyhäselän ja Kylmäkosken vankilaan. Vankisähköposti on koulutettu ja otettu käyttöön kaikissa suljetuissa vankiloissa. Sidosryhmien digihankkeet ovat toteutuneet yksiköissä sovitusti, ja uusia digipalveluja on otettu käyttöön.

1.3. Vaikuttavuus

1.3.1. Toiminnan vaikuttavuus

Rikosseuraamuslaitoksen vaikuttavuustavoitteena on vähentää rangaistusta suorittavien riskiä syyllistyä uusiin rikoksiin. Rikosseuraamuslaitoksen tavoitteena on valmentaa rangaistusta suorittavia rikoksettomaan elämään tukeutuen yhteiskunnan yleisiin palvelujärjestelmiin. Tavoitteena on myös oikeusturvan ja yhdenmukaisten käytäntöjen varmistaminen sekä suunnitelmallisen ja asteittaisen vapauttamisen lisääminen.

Rikosseuraamuslaitoksen yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet kaudella 2023–2026 olivat:

Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

- Valmennamme asiakkaita rikoksettomaan elämäntapaan.
- Huolehdimme turvallisuudesta rangaistusten täytäntöönpanossa ja edistämme yhteiskunnan turvallisuutta.
- Toiminnassamme toteutuu oikeusturva ja yhdenvertainen kohtelu.

Alla on kuvattu vuodelle 2023 asetettujen välitavoitteiden toteumatiedot.

- Rikosseuraamuslaitoksen palveluita ja vankien sijoittelua kehitetään vastaamaan eri asiakasryhmien palvelutarpeita. Kehitetään toiminnan tuloksellisuuden ja vaikuttavuuden arviointia.

Toteuma:

Alaikäisten ja nuorten vankien osastojen henkilökunnan määrää on lisätty ja osastojen henkilökuntaa on koulutettu neuropsykiatrisiksi valmentajiksi (nepsy-valmentajiksi). Lisäksi osastojen toimintaa on kehitetty järjestämällä muun muassa puheterapiaa. Lyhytaikaisvankien osastolla on toteutettu sosiaalisen kuntoutuksen palvelumuotoilua. Tehostetun valvonnan osastoilla tehtävää työtä on kehitetty ja naisvankihankkeessa on edistetty naisvankien palveluita ja sijoittelua.

Vankipaikkapäätöksen päivitys on valmisteltu seksuaalirikoksista tuomittujen ja sakko-vankien osalta. Naisvankien, alaikäisten vankien ja tehostetun valvonnan osastoille sijoittaminen on toteutunut suunnitelman mukaan. Nuorten vankien osastoille sijoittamista kehitetään edelleen.

Tuloksellisuuden ja vaikuttavuuden arviointiprosessia, siihen liittyvää matriisimaista yhteistyötä sekä tulosmittaristoa on kehitetty. Kehittäminen jatkuu vuoden 2024 aikana.

- Arvioidaan ja selvitetään yhteistyössä oikeusministeriön kanssa toiminnan järjestämismahdollisuudet tiettyjen Rikosseuraamuslaitoksen tarvitsemien palvelujen hankkimiseksi yksityisiltä toimijoilta ostopalveluna ja siihen liittyvä sääntelytarve.

Toteuma:

Rikosseuraamuslaitos toimitti oikeusministeriölle kartoituksen yksityisistä palveluista rangaistusten täytäntöönpanossa. Ministeriön ohjeistuksen mukaisesti Rikosseuraamuslaitos on aloittanut laatimaan sopimuksia yksityisten palveluntuottajien kanssa toiminnan järjestämisestä.

- Vankilaturvallisuutta ja työturvallisuutta ylläpitäviä ja parantavia toimia kehitetään.

Toteuma:

Päivitetty uhkatilanneohje tuli voimaan elokuussa 2023. Uhkatilanteet käsitellään systemaattisesti. Poliisiyhteistyösopimus on valmisteltu ja se allekirjoitetaan maaliskuussa 2024. Keskusrikospoliisi-yhteistoimintasopimuksen tavoitteita on edistetty ja viranomaisten välistä tietojenvaihtoa on kehitetty yhteistyössä poliisin kanssa. Riskienhallintakartoitus on tehty, turvallisuussuunnitelmat ja -ohjeet tullaan laatimaan kartoituksen pohjalta.

- Laillisuusvalvontaa ja oikeudellista ohjausta parannetaan.

Toteuma:

Oikeudellisen ohjauksen matriisiryhmä aloitti toimintansa. Matriisiryhmä käsittelee tärkeimmät laillisuusvalvojien ratkaisut ja valmistelee toimenpide-ehdotukset strategiselle johtoryhmälle sekä kommentoi normiluonnoksia. Oikeudellista neuvontaa on tehostettu perustamalla operatiivisten lakimiesten virat. Laillisuuden omavalvontaa yksiköissä on kehitetty tehtyjen havaintojen perusteella. Laillisuusvalvontatarkastuksia on suoritettu säännöllisesti.

Uusintarikollisuus

Rikosseuraamuslaitoksen vaikuttavuustavoitteena on vähentää rangaistusta suorittavien riskiä syyllistyä uusiin rikoksiin. Alla olevissa taulukoissa on esitetty ns. aito uusiminen vankeuden ja yhdyskuntapalvelun sekä vankeudesta koevapauden kautta vapautuneiden

osalta kolmen ja viiden vuoden seuranta-ajoilla. Aidolla uusimisella tarkoitetaan sitä, että vankilasta vapautumisen tai yhdyskuntapalvelun päättymisen jälkeen on tehty rikos, josta on seurannut uusi tuomio ja uusi ehdoton vankeusrangaistus, valvontarangaistus tai yhdyskuntapalvelu seurantajakson aikana.

Taulukko 1: Uusiminen kolmen vuoden seuranta-ajalla

Uusiminen 3 vuoden seuranta-ajalla, %			
	Toteuma 2021 (2018 päättynyt seuraamus)	Toteuma 2022 (2019 päättynyt seuraamus)	Toteuma 2023 (2020 päättynyt seuraamus)
Vankilasta vapautumisen jälkeen vankilaan	39,1	39,3	41,7
Vankilasta vapautumisen jälkeen vankilaan, yhdyskuntapalveluun tai valvontarangaistukseen	41,8	41,2	45,1
Yhdyskuntapalvelun suorittamisen jälkeen vankilaan	8,9	6,5	9,4
Yhdyskuntapalvelun suorittamisen jälkeen vankilaan, yhdyskuntapalveluun tai valvontarangaistukseen	19,8	16,5	20,7
Vankilasta valvotun koevapauden kautta vapautuneiden uusiminen vankilaan, yhdyskuntapalveluun tai valvontarangaistukseen	26,7	24,3	28,9

Taulukko 2: Uusiminen viiden vuoden seuranta-ajalla

Uusiminen 5 vuoden seuranta-ajalla, %			
	Toteuma 2021 (2016 päättynyt seuraamus)	Toteuma 2022 (2017 päättynyt seuraamus)	Toteuma 2023 (2018 päättynyt seuraamus)
Vankilasta vapautumisen jälkeen vankilaan	51,5	50,0	51,3
Vankilasta vapautumisen jälkeen vankilaan, yhdyskuntapalveluun tai valvontarangaistukseen	54,3	52,8	53,9
Yhdyskuntapalvelun suorittamisen jälkeen vankilaan	17,0	14,2	15,4
Yhdyskuntapalvelun suorittamisen jälkeen vankilaan, yhdyskuntapalveluun tai valvontarangaistukseen	30,8	30,0	29,6
Vankilasta valvotun koevapauden kautta vapautuneiden uusiminen vankilaan, yhdyskuntapalveluun tai valvontarangaistukseen	37,5	33,8	36,0

Roti-tietojärjestelmän jatkokehitysvaiheessa uudistettiin uusintarikollisuustilastointiin liittyviä tietovarantoratkaisuja. Vuoden 2022 osalta uusintarikollisuutta alensi Roti-tietojärjestelmässä ilmenneet aineistopuutteet. Korona-pandemiolla oli uusintarikollisuutta alentava vaikutus, koska pandemian aiheuttamat täytäntöönpanorajoitukset ja tuomioistuinten ruuhkautuminen hidastivat uusien seuraamusten aloittamista rajoitusten aikana. Vuoden 2023 tilinpäätösluvuissa rajoitusten ja ruuhkautumisen vaikutukset ovat pieniä.

Vankien ja yhdyskuntapalvelun suorittaneiden uusintarikollisuuden taso on säilynyt hyvin tasaisena viimeisten tilinpäätös vuosien välillä. Vankilasta vapautuneiden uusintarikollisuus nousi hieman (+1,3 prosenttiyksikköä) viiden vuoden seuranta-aikana; vankilaan palasi uusista rikoksista puolet (51,3 %) kaikista vuonna 2018 vapautuneista vangeista. Kolmen vuoden seurannalla mitattuna uusiminen nousi enemmän (+2,4 prosenttiyksikköä). Yhdyskuntapalvelun suorittaneiden uusintarikollisuus nousi edelliseen vuoteen nähden kolmen vuoden seurannalla mitattuna (+4,2 prosenttiyksikköä), mutta viiden vuoden seuranalla uusimistaso säilyi lähes ennallaan (-0,4 prosenttiyksikköä).

Vankirakenteen muutokset vaikuttavat yleensä myös uusintarikollisuuden tasoon. Vankien uusimisriskiä lisäävät etenkin vankien nuori ikä ja aikaisemmat vankilakerrat. Vuosina 2017

ja 2018 vapautuneet vangit olivat taustoiltaan tarkasteltuna hyvin vertailukelpoisia keskenään. Esimerkiksi vankien vapautumisiät, vankilakertaisuus, laitosaikojen pituudet tai ikäjakamat eivät eronneet tilastointivuosien välillä toisistaan.

1.3.2. Siirto- ja sijoitusmenojen vaikuttavuus

Siirtotalouden kuluja maksettiin yhteensä 3,0 miljoonan euron edestä (2,7 miljoonaa euroa), 0,3 miljoonaa euroa enemmän kuin edellisenä vuonna. Siirtotalouden kulut koostuivat vangeille maksetuista käyttörahoista, ruokarahoista ja avustuksista. Vankien omatoimisen ruokahuollon osuus kuluista oli 1,3 miljoonaa euroa (0,8 miljoonaa euroa). Kasvua edelliseen vuoteen oli 0,5 miljoonaa euroa.

Vankeusasetuksen mukaan vangeille maksetaan käyttörahaa 1,60 euroa jokaiselta rangaistusajaksi luettavalta päivältä ennen vapauttamista. Vangille annetaan omatoimisen ruokahuollon järjestämiseksi korvausta 1,65 euroa aamiaisesta, 2,75 euroa lounaasta, 2,75 euroa päivällisestä ja 1,20 euroa iltapalasta, jollei vankila hanki asuinosastolla valmistettavien aterioiden raaka-aineita.

1.4. Toiminnan tehokkuus

1.4.1. Toiminnan tuottavuus

Vuonna 2023 vankeja oli keskimäärin päivässä 3 143 (3 056 vuonna 2022). Henkilötyövuosia kertyi 17 henkilötyövuotta vähemmän kuin edellisenä vuonna. Vuonna 2023 henkilötyövuosia oli yhteensä 2 555 (2 572 vuonna 2022).

Taulukko 3: Tuottavuus

Tuottavuus						
	Toteuma 2021	Toteuma 2022	Talous- arvio 2023	Tulos- sopimus 2023	Toteuma 2023	Muutos 2023/2022
Vangit keskimäärin päivässä / henkilötyövuotta	1,3	1,3	1,4	1,3	1,4	7,7 %
Yhdyskuntaseuraamuk- sia täytäntöönpanossa päivittäin keskimäärin / henkilötyövuotta	11,8	12,2	12,6	13,0	13,6	4,6 %

Taulukko 4: Tuottavuus, koulutettavapäivät

Tuottavuus, koulutettavapäivät				
	Toteuma 2021	Toteuma 2022	Toteuma 2023	Muutos 2023/2022
Koulutettavapäivät / henkilötyövuotta*	1 839	2 257	2 358	4,5 %

* Kaikki Rikosseuraamusalan koulutuskeskuksessa (RSKK) järjestetyt perus- ja täydennyskoulutettavapäivät ja ammattikorkeakoulutuksen koulutettavapäivät (lähi- ja etäkoulutettavapäivät) / RSKK:n henkilötyövuodet.

1.4.2. Toiminnan taloudellisuus

Rikosseuraamuslaitoksen talouteen liittyvät tulostavoitteet kaudella 2023–2026 olivat:

Talous

- Kohdennamme resurssit strategiaa edeltävään toimintaan.
- Toimintamme on taloudellista ja tuottavaa.

Alla on kuvattu vuodelle 2023 asetettujen välitavoitteiden toteumatiedot.

- Parannetaan toiminnan ja tuloksellisuuden seuranta ja raportointia sekä ennakointia ja tiedon hyödyntämistä osana tiedolla johtamisen kehittämistä.

Toteuma:

Toiminnan ja tuloksellisuuden seurantaprosessia kehitettiin. Tulos- ja toiminnanohjauksen mittaristo päivitettiin Rikosseuraamuslaitoksen ja oikeusministeriön väliseen tulos-sopimukseen 2024. Power BI -raportointijärjestelmä otettiin käyttöön. Hyödynnettiin valmistuneiden tutkimusten tuottamaa tietoa toiminnan kehittämisessä ja tavoitteen-asettelussa sekä kehitettiin tutkimustiedon hyödyntämistä. Ennakointityön kehittäminen käynnistettiin.

- Kansallisen hankintastrategian linjauksia toimeenpannaan. Hankintoja keskitetään ja prosesseja yhdenmukaistetaan. Hankintojen suunnitelmallisuutta kehitetään.

Toteuma:

Hankinnat on keskitetty ja vuoden aikana on laadittu kategoriaohjatun hankintatoimen malli, joka jalkautetaan vuoden 2024 aikana.

- Rikosseuraamuslaitoksen matkustamiseen liittyvät ohjeet päivitetään valtion matkustusstrategian mukaisiksi. Muuhun kuin ydintoimintoihin (mm. vanginkuljetustehtäviin) liittyvän matkustamisen kuluja vähennetään 35 % vuoden 2019 tasoon nähden.

Toteuma:

Matkustusohjeet on päivitetty. Muuhun kuin ydintoimintoihin liittyvät matkustamisenkulut vähenivät 59 % vuoden 2019 tasoon nähden.

- Rikosseuraamuslaitos kartoittaa toimenpiteet, joilla energiankulutusta voidaan vähentää.

Toteuma:

Energiankulutusta seurataan aktiivisesti ja haetaan lisäsäästöä vaihtoehtoja vertailemalla (jatkuvaa toimintaa). Vuodesta 2022 vuoteen 2023 sähkön ja energian kulutus on vähentynyt noin 2 %.

- Pidemmällä aikavälillä siirtyvien määrärahojen osuus on 8 %.

Toteuma:

Siirtyvien määrärahojen osuus vuonna 2023 oli yhteensä 4,7 %. Siirtyvien määrärahojen tasoa pyritään nostamaan vuosittain.

Taulukko 5: Toimintamenot

Toimintamenot						
	Toteuma 2021	Toteuma 2022	Talous- arvio 2023	Tulos- sopimus 2023	Toteuma 2023	Muutos 2023/2022
Toimintamenot (netto) euroa / vanki	72 530	72 400	65 100	73 000	75 940	4,9 %
Toimintamenot (netto) euroa / yhdyskuntaseuraamusta suorittava	7 760	7 200	7 250	5 750	5 345	-25,8 %

*Vuoden 2022 organisaatiomuutoksesta ja ydintoimintojen muuttumisesta johtuen vuoden 2023 toteumat eivät ole täysin vertailukelpoisia aikaisempien vuosien kanssa.

Rikosseuraamusalan nettokustannukset olivat 267,8 miljoonaa euroa (248,9 miljoonaa euroa) vuonna 2023. Kustannukset kasvoivat edellisestä vuodesta 18,9 miljoonaa euroa (7,6 %). Aineiden, tarvikkeiden ja tavaroiden ostot tilikauden aikana laskivat -1,0 miljoonalla eurolla ollen 12,2 miljoonaa euroa (13,2 miljoonaa euroa). Henkilöstökulut olivat yhteensä 147,7 miljoonaa euroa (139,3 miljoonaa euroa). Henkilöstökustannukset kasvoivat 8,4 miljoonaa euroa, 6,0 %, edellisestä vuodesta. Henkilötyövuosien määrä laski 17 edellisestä vuodesta. Palkkoja korotettiin 3,5 % yleiskorotuksella 1.5.2023 lukien ja lisäksi huhtikuussa maksettiin 12,2 % tai vähintään 500 euron suuruinen kertaerä. Vuokrat, joita oli yhteensä 52,3 miljoonaa euroa (48,9 miljoonaa euroa), kasvoivat edellisestä vuodesta 2,5 miljoonalla

eurolla, yhteensä 5,0 %. Palvelujen ostot, joita oli yhteensä 34,1 miljoonaa euroa (33,2 miljoonaa euroa), kasvoivat 1,0 miljoonalla eurolla eli 3,0 edellisestä vuodesta. Muut kulut kasvoivat edellisestä vuodesta prosentilla ollen 4,4 miljoonaa euroa (4,3 miljoonaa euroa).

Taulukko 6: Kustannukset (netto)

Kustannukset (netto) 1000 euroa				
	Toteuma 2021	Toteuma 2022	Toteuma 2023	Muutos 2023/2022
Rikosseuraamusalan kokonaiskustannukset	240 000	248 940	267 834	7,6 %

*Kustannukset sisältävät oikeusrekisterikeskuksen Rikosseuraamuslaitoksen puolesta maksumat tietohallinnon menot.

Taulukko 7: Yksikkökustannukset (netto)

Yksikkökustannukset (netto)				
	Toteuma 2021	Toteuma 2022	Toteuma 2023	Muutos 2023/2022
Täytäntöönpanon kustannukset vuodessa euroa / vanki	78 700	75 580	79 000	4,5 %
Täytäntöönpanon kustannukset vuodessa euroa / yhdyskuntaseuraamusasiakas	5 970	5 130	5 170	0,7 %
Rikosseuraamusalan perustutkintokoulutuksen kustannukset euroa / aloittaneet opiskelijat**	19 532	25 644	18 231	-28,9 %
Rikosseuraamusalan koulutuskeskuksen täydennyskoulutuksen kustannukset euroa / koulutettavapäivä**	65	57	49	-14 %

** Hallinto jyvitetty toteutuneiden koulutettavapäivien suhteessa.

Rikosseuraamusalan koulutettavapäivien määrä/htv lisäys johtuu tutkintokoulutuksen opiskelijamäärän lisäyksestä. Samasta syystä perustutkintokoulutuksen kustannukset / aloittaneet opiskelijat vähenivät 28,9 %. Lukujärjestykset onnistuttiin laatimaan siten, että eri opiskelijaryhmät eivät olleet lähiopetuksessa yhtä aikaa, mikä vähensi ulkopuolelta hankittavan opiskelijamajoituksen tarvetta. Sekä perustutkinto- että täydennyskoulutuksen osalta

taloudellisuus parani edellä mainitusta syystä ja tiukasta talouskurista johtuen. Opetusvälineitä ei hankittu edellisten vuosien tapaan, vaan käytettiin kaikki varastot tyhjäksi. Vuonna 2024 tämä aiheuttaa menolisäyksen, kun vankeinhoidon ja voimankäytön välineitä on pakko hankkia, jotta opetus voidaan toteuttaa.

Koulutukseen osallistuneiden henkilöiden määrässä on tapahtunut selvä vähennys edelliseen vuoteen verrattuna, mikä johtunee laitosten henkilöstövajeesta ja huonosta taloustilanteesta (matkustuskielto). Muun Rikosseuraamuslaitoksen järjestämien koulutusten osanottajamäärä väheni suhteessa vielä enemmän.

Taulukko 8: Seuraamusten kustannukset (netto)

Seuraamusten kustannukset (netto)					
		Työajan- käytön jakauma 2023	Kustannusten jakaantuminen 2023	Täytän- töön- panon hinta 2023	Täytäntöön- panon hinta 2022
	N	%	Euroa	Euroa	Euroa
Vankeja keskimäärin päivässä					
Suljetuissa laitoksissa	2 062	77 %	187 199 000	90 790	84 990
Avolaitoksissa	875	21 %	56 393 000	64 450	65 980
Valvotussa koevapaudessa	206	2 %	4 688 000	22 760	21 200
Yhteensä	3 143	100 %	248 280 000	79 000	75 580
Yhdyskuntaseuraamusten päivittäinen keskimäärä	3 785	100 %	19 554 000	5 166	5 130

Vuoden 2023 kustannukset eivät ole täysin vertailukelpoisia aikaisempien vuosien kanssa. Toteutumat on pyöristetty alkuperäisistä luvuista.

Rikosseuraamuslaitoksen kokonaiskustannuksista 267,834 miljoonaa euroa netto (248,9 miljoonaa euroa) 92,7 %, 248,3 miljoonaa euroa, aiheutui vankeusrangaistuksista ja 7,3 %, 19,6 miljoonaa euroa, yhdyskuntaseuraamuksista. Kustannukset sisältävät 15,4 miljoonaa euroa oikeusrekisterikeskuksen Rikosseuraamuslaitoksen puolesta maksamia tietohallinnon menoja.

1.4.3. Maksullisen toiminnan tulos ja kannattavuus

Taulukko 9: Maksullisen liiketaloudellisen toiminnan kustannusvastaavuus

Maksullisen liike- taloudellisen toiminnan kustannusvastaavuus* 1 000 euroa			
	Tilinpäätös 2021	Tilinpäätös 2022	Tilinpäätös 2023
Tuotot	5 398	3 249	2 961
Erilliskustannukset	11 328	8 146	7 466
Osuus yhteiskustannuksista	8 008	8 427	6 934
Kokonaiskustannukset	19 337	16 573	14 401
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	-13 939	-13 324	-11 440
Kustannusvastaavuus, %	28 %	20 %	21 %

* Sisältää työtoiminnan kustannusvastaavuuslaskelman lisäksi laitosmyymälöiden kustannusvastaavuuslaskelmat vuosilta 2021.

Maksullisen toiminnan tuotot olivat 2,7 miljoonaa euroa (2,8 miljoonaa euroa). Laskua edelliseen vuoteen 0,1 miljoonaa euroa (-2,5 %). Vuokrat ja käyttökorvaukset (henkilökunnan asunnot) laskivat edellisestä vuodesta 0,1 miljoonaa euroa (-11,2 %) ollen 0,6 miljoonaa euroa (0,7 miljoonaa euroa). Muut toiminnan tuotot olivat 2,1 miljoonaa euroa (3,3 miljoonaa euroa). Laskua edelliseen vuoteen 1,2 miljoonaa euroa.

Seuraavassa taulukossa esitetään työtoiminnan kustannusvastaavuuslaskelma.

Taulukko 10: Työtoiminnan kustannusvastaavuus ja kilpailutilanteessa markkinoilla tapahtuvan toiminnan tuloslaskelma

Työtoiminnan kustannusvastaavuuslaskelma 1000 euroa				
	Toteuma 2021	Toteuma 2022	Toteuma 2023*	Muutos 2023/2022
Tuotot				
Maksullisen toiminnan tuotot				
- maksullisen toiminnan myyntituotot	2 954	2 519	2 439	-3 %
- maksullisen toiminnan muut tuotot	878	730	522	-28 %
Tuotot yhteensä	3 833	3 249	2 961	-9 %
Kustannukset				
Maksullisen toiminnan erilliskustannukset				
- aineet, tarvikkeet ja tavarat	1 470	1 262	971	-23 %
- henkilöstökustannukset	6 799	5 690	5 635	-1 %
- vuokrat	132	126	12	-91 %
- palvelujen ostot	653	555	377	-32 %
- muut erilliskustannukset	578	549	561	2 %
- vankiloiden sisäinen käyttö	-85	-36	-89	150 %
Erilliskustannukset yhteensä	9 546	8 146	7 466	-8 %
Käyttäjäämä	-5 713	-4 897	-4 506	-8 %
Maksullisen toiminnan osuus yhteiskustannuksista				
- tukitoimintojen kustannukset	7 769	8 344	6 863	-18 %
- poistot ja korot	92	83	71	-15 %
Osuus yhteiskustannuksista yhteensä	7 861	8 427	6 934	-18 %
Kokonaiskustannukset yhteensä	17 407	16 573	14 401	-13 %
Ylijäämä (+) / alijäämä (-)	-13 574	-13 324	-11 440	-14 %
Kustannusvastaavuus %	22 %	20 %	21 %	1 %

*Vuoden 2023 tiedot eivät ole toimintojen (1.5.2022 lukien) ja organisaation (1.9.2022 lukien) muuttumisen vuoksi täysin vertailukelpoisia edellisten vuosien kanssa.

Työtoiminnan tuotteiden maksullisuudesta on säädetty Rikosseuraamuslaitoksesta annetun lain (953/2009) 10 §:ssä. Työtoiminnan tavoitteena on tukea vankeja rikoksettomaan elämään ylläpitämällä ja edistämällä työllistymisedellytyksiä ja työllistymistä tarjoamalla mielekästä työtä, opettamalla taitoja ja tukemalla työ- ja toimintakykyä sekä työllistymissuunnitelmia. Näin parannetaan vangin mahdollisuuksia työelämään kiinnittymiseen ja toimeentuloon vapautumisen jälkeen. Työnteolla pyritään myös normalisoimaan vankielämää. Usealla työalalla on myös mahdollista suorittaa ammatillisia tutkintoja tai niiden osia.

Vankiloiden työtoiminnassa myyntiin valmistettujen tuotteiden määrä on laaja. Niitä on tarkemmin esitelty Rikosseuraamuslaitoksen verkkosivulla (<https://rikosseuraamus.fi/vankila-tuotteet/fi/index.html>).

Työtoiminnan tulot laskivat 288 000 euroa (-9 %) edellisestä vuodesta, mikä selittyy pitkälti Pelson vankilan karjatalouden päättymisellä. Erilliskustannukset laskivat 679 000 euroa (-8 %) edellisestä vuodesta. Aineiden, tarvikkeiden ja tavaroiden hankintakulut laskivat 291 000 euroa (-23 %). Henkilöstökustannukset laskivat 54 000 euroa edellisestä vuodesta (-1 %). Vuokra, palvelujen ostot ja muut erilliskustannukset laskivat 102 000 euroa (-15 %). Sisäinen käyttö kasvoi edellistä vuodesta 54 000 euroa (150 %). Osuus yhteiskustannuksista laski edellisestä vuodesta 1 493 000 euroa (-18 %). Kokonaiskustannukset laskivat 2 1742 000 euroa (-14 %). Kustannusvastaavuus parani prosentilla ollen 21 %.

1.4.4. Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuus

Kustannusvastaavuuslaskelmaa edellyttävää yhteisrahoitteista toimintaa ei varainhoitovuonna ollut.

1.5. Tuotokset ja laadunhallinta

1.5.1. Suoritteiden määrät ja aikaansaadut julkishyödykkeet

Vankien ja yhdyskuntaseuraamuksia suorittavien määriin vaikuttavat muun muassa rikosten määrä, lainsäädäntömuutokset ja poliisin mahdollisuus tutkia rikoksia. Rangaistusta suorittavien määriin vaikuttavia jo voimaan tulleita lainsäädännön uudistuksia ovat muun muassa seksuaalirikoslainsäädännön, ensikertalaisuuslainsäädännön sekä sakonmuuntoa koskevan lain muutokset. Hallitus kohdentaa lisää resursseja poliisille, mikä tulee näkymään asiakasmäärien lisääntymisenä rikosprosessinketjun kaikilla toimijoilla, myös rangaistusten täytäntöönpanossa.

Keskimääräinen vankimäärä oli 3 143 (3 056 vuonna 2022). Vangeista naisia oli 8,1 % (7,7 %). Vankien määrä oli noin 200 enemmän kuin ennen koronaa vuonna 2019. Vapaudesta vankilaan tulleiden määrä nousi yli koronaa edeltävän tason olleen 6 461 vankia, mikä on lähes 500 enemmän kuin vuonna 2022. Vuonna 2023 vankilaan vapaudesta tulleista 2 347 saapui ns. sakkovankina vankilaan (1 910 vuonna 2021) tavanomaisen noin 1 350 sijasta. Sakkovankien päivittäinen keskimäärä oli kuitenkin edellistä vuotta matalampi 99 (106), korkeimmillaan sakkovankien määrä oli yli 130 (yli 200 vuonna 2022).

Vuonna 2023 elinkautisvankien määrä oli edellisen vuoden tasolla, vuoden 2023 lopussa elinkautisvankeja oli 192 (194), joista naisia oli 13 (13).

Ulkomaalaisvankien määrä on jatkanut nousuaan. Vuonna 2023 vankiloissa oli keskimäärin 560 (480) ulkomaalaista vankia. Koronaa edeltävänä vuonna 2019 määrä oli 499. Kaikista vangeista ulkomaalaisten vankien osuus oli 18 % (16 %), vuonna 2019 osuus oli 16,9 %. Tutkintavangeista ulkomaalaisten osuus nousi noin 31 %:iin. Ulkomaalaistaustaiset vangit asettavat muun muassa kulttuuriin, uskontoon ja kommunikaation liittyviä haasteita Rikosseuraamuslaitoksen henkilöstölle ja lisäävät henkilöstön osaamisvaateita ja koulutustarvetta.

Alaikäisten (15–17-vuotiaiden) ja nuorten (18–20-vuotiaiden) vankien määrä, virtaama ja osuus vangeista kasvoi selvästi kertomusvuonna. Vankiloissa oli vuonna 2023 keskimäärin 109 (88) alle 21-vuotiasta.

Vankiloissa seksuaalirikoksesta päärikoksena tuomittujen määrä on yli puolitoistakertaistunut kymmenessä vuodessa ja heidän suhteellinen osuutensa vankeusvangeista on lähes kaksinkertaistunut. Vuonna 2023 seksuaalirikoksesta päärikoksena tuomittuja oli 178 ja heidän osuutensa vakausvangeista oli 7,6 % (1.5. poikkileikkaustiedot). Seksuaalirikoksista

tuomittujen määrä nousee lähivuosina seksuaalirikoslainsäädännön uudistuksen vuoksi. Seksuaalirikoksista tuomittujen määrän kasvu on huomioitava toiminnan sisällössä ja turvallisuusjärjestelyissä.

Vankeusrangaistukset ovat keskimäärin lyhyitä. Kertomusvuonna 54 % vankeusvangeista suoritti rangaistusta vankilassa enintään kuusi kuukautta. Vankeusvankien keskimääräinen suoritettujen ajan pituus oli 11,0 (11,4) kuukautta. Ainoastaan sakon muuntorangaistusta suorittavien keskimääräinen laitosaika oli 17 (20) päivää. Tutkintavankeuden keskipituus oli 3,8 (4,0) kuukautta.

Vuonna 2023 täytäntöön pantaviksi tulleiden yhdyskuntaseuraamusten määrä oli 3 695 (3 813). Tulleiden määrän laskusta huolimatta asiakaskeskimäärä nousi, sillä yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanoprosessi on viime vuosina hidastunut. Eniten uusia asiakkuuksia tuli nuorten ehdolliseen vankeuteen tuomittujen valvonnassa. Tulleiden yhdyskuntapalveluiden määrä väheni kolme prosenttia vuodesta 2022 ja ehdonalaiseen vapauteen päästettyjen valvontaan tulleiden määrä kahdeksan prosenttia.

Kokonaisuudessaan yhdyskuntaseuraamustoimistoissa asiakkaana olevien henkilöiden keskimäärä (3 785) oli noin kahdeksan prosenttia suurempi kuin vuonna 2022. Selkein suhteellinen kasvu oli yhdyskuntapalvelu- sekä valvontarangaistusasiakkaiden määrissä. Aiempaa suurempi osa näistä asiakkaista sijoittui täytäntöönpanon valmistelemaan vaiheeseen, mikä viittaa siihen, että suorituksen aloittamista edeltävät valmisteluprosessit ovat ruuhkautuneet. Naisten keskimääräinen osuus yhdyskuntaseuraamusasiakkaista oli 12 prosenttia, alle 21-vuotiaita oli 12 prosenttia ja ulkomaalaisten osuus oli keskimäärin kahdeksan prosenttia kaikista asiakkaista. Prosenttiosuuksissa ei muutoksia edelliseen vuoteen.

Täytäntöön pantavaksi tuli vuonna 2023 yhteensä 215 (235) valvontarangaistusta. Keskimäärin valvontarangaistusasiakkaita oli 142 (136). Näistä suoritusvaiheessa oli keskimäärin 40 (42) ja valmisteluvaiheessa 103 (94) tuomittua.

Vuoden 2020 alussa lakiin on tullut mahdollisuus tuomita 21 vuotta täyttänyt rikoksentekijä valvontaan ehdollisen vankeuden ohella. Tätä seuraamusta on edelleen käytetty ennakoitua vähemmän. Vuoden 2023 aikana keskimäärin 34 (36) henkilöä suoritti tätä rangaistusta. Täytäntöön pantavaksi tulleita seuraamuksia oli 28 (41). Alle 21-vuotiaiden ehdolliseen vankeuteen tuomittujen valvonnassa asiakaskeskimäärä oli 664 (613), joka on kahdeksan prosenttia enemmän kuin vuonna 2022. Tämä kehitys näyttää johtuvan pääosin suunnitteluvaiheen määrien kasvusta. Suunnittelu- ja suoritusvaiheessa olevien valvonta-asiakkaiden määriä ei voi verrata vuotta 2022 edeltävien vuosien vastaaviin määriin, sillä

valmisteluprosessiin lasketaan uuden asiakastietojärjestelmän myötä kaikki ennen ensimmäistä valvontatapaamista tapahtuvat toimet. Ennen vuonna 2022 voimaan astunutta lakimuutosta ehdolliseen vankeuteen tuomitun valvonta-aika alkoi tuomion antopäivästä, eli varsinaista valmisteluvaihetta ei Rikosseuraamuslaitoksen näkökulmasta voinut muodostua kuin tuomion lainvoimaisuuden ja täytäntöönpanokelpoisuuden tarkistamisen ajaksi.

Uusia ehdonalaisten vapauteen päästettyjen valvontoja tuli yhdyskuntaseuraamustoimistoille yhteensä 864 (940) vuoden 2023 aikana. Määrä laski kahdeksan prosenttia edellisvuoteen verrattuna pysytellen kuitenkin yhä merkittävästi vuoden 2021 tason yläpuolella (711). Asiakaskeskimäärä kuitenkin nousi, mikä selittyy ennen kaikkea valmisteluvaiheessa olevien asiakkaiden eli valvontaan määrättyjen, vapautumista odottavien vankien määrän kasvamisella.

Vuoden 2023 aikana vapautui kaksi henkilöä vaarallisena pidetyille vakavan rikoksen uusijoille tarkoitetusta yhdistelmärankaistuksesta yhden vuoden pituiselle, sähköisin apuvälinein toteutettavalle valvonta-ajalle.

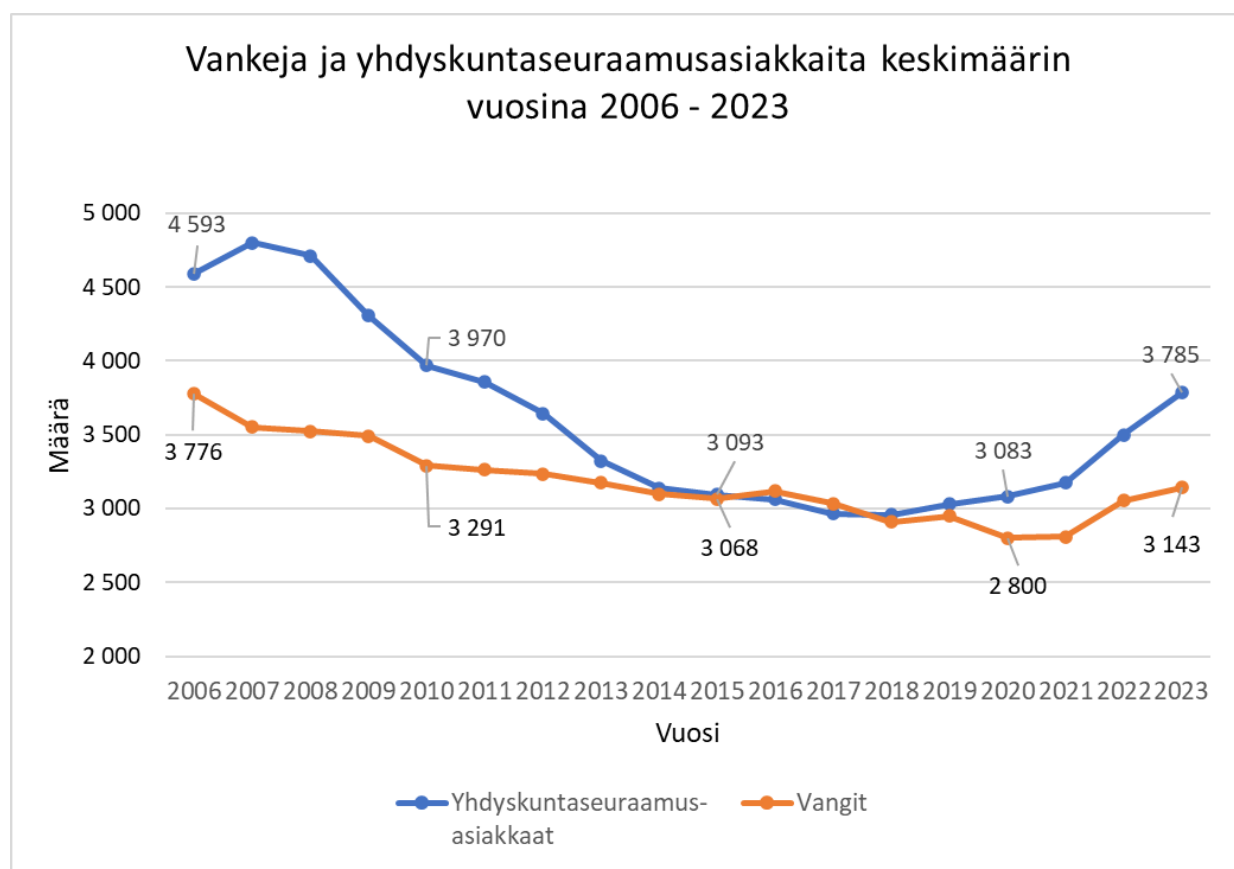
Taulukko 11: Suoritteiden määrät

Suoritteiden määrät						
	Tilin-päättös 2021	Tilin-päättös 2022	Talous-arvio 2023	Tulos-sopimus 2023	Tilin-päättös 2023	Muutos 2023/2022
Täytäntöönpantavaksi tulleet yhdyskuntaseuraamukset	3 665	3 813	4 000	4 300	3 695	-3,1 %
Vapaudesta vankilaan tulleet	4 294	5 970	6 000	6 050	6 461	8,2 %
Yhdyskuntaseuraamuksia suorittavia keskimäärin	3 174	3 502	3 400	3 375	3 785	8,1 %
Vankeja keskimäärin	2 809	3 056	3 100	3 080	3 143	2,8 %
Vankeusvankeja	2 187	2 281	-	2 320	2 341	2,6 %
Sakkovankeja	20	106	-	90	99	-6,6 %
Tutkintavankeja	603	669	-	670	703	5,1 %
Pyydetyt seuraamusselvitykset	7 222	6 905	7 200	7 200	7 308	5,7 %
Rikosseuraamusalan koulutuskeskuksen kursseille osallistuneet*	5 709	4 549	-	-	3 287	-27,7 %

* Sisältää perustutkinnolle, täydennyskoulutuskursseille ja Rikosseuraamusalan koulutuskeskuksen vastuulla oleville ammattikorkeakouluopintojaksoille osallistuneet.

Vuonna 2023 syyttäjiltä ja tuomioistuimilta tuli yhdyskuntaseuraamustoimistoille 7 308 (6 905) seuraamusselvityspyyntöä, joka on kuusi prosenttia enemmän kuin vuonna 2022. Määrät kasvoivat erityisesti nuorten seuraamusselvityksissä (11 %) ja yhdyskuntapalveluselvityksissä (3 %). Muita seuraamusselvitystyypppejä ovat 21 vuotta täyttäneen seuraamusselvitykset, valvontarangaistus selvitykset, nuorisorangaistus selvitykset tai näiden yhdistelmät, mikäli syyttäjä tai tuomioistuin on pyytänyt useampaa selvitystä.

Kuva 1: Vankeja ja yhdyskuntaseuraamusasiakkaita keskimäärin vuosina 2006–2023*

*Yhdyskuntaseuraamusasiakkaiden määrä vuosina 2022 ja 2023 ei ole täysin vertailukelpoinen aiempien vuosien kanssa uuden asiakastietojärjestelmän käyttöönotosta johtuneen laskentatapamuutoksen vuoksi.

1.5.2. Palvelukyky sekä suoritteiden ja julkishyödykkeiden laatu

Suunnitelmallinen ja asteittainen vapauttaminen ei täysin edennyt tavoitteen mukaisesti vuonna 2023. Valvotussa koevapaudessa oli keskimäärin päivässä 206 (208) vankia. Vapautuneista vangeista 21,9 % (22,3 %) vapautui koevapauden kautta. Avolaitoksissa keskimäärin päivittäin olleiden vankeusvankien osuus kasvoi edellisen vuoden tasoon nähden ollen 43 % (42 %). Avolaitoksen kautta vapautui hiukan entistä suurempi osa vangeista, 48,3 % (45,6 %). Avolaitosten käyttöaste kasvoi hieman vuoden 2022 tasoon verrattuna

ollen 86,3 % (83,3 %). Avolaitospaikkojen jakaantumisessa ja niiden käyttöasteessa on alueellista vaihtelua.

Vankeusvangit osallistuivat aktiivitoimintoihin keskimäärin 15,4 (15,8) tuntia viikossa. Kokonaistoiminta-aika voi olla enintään 35 tuntia viikossa. Uuden asiakastietojärjestelmän takia toimintaan osallistumisten kirjaukset olivat osittain puutteellisia vuosina 2022–2023.

Vuonna 2023 vankien karkaamisia oli kaikkiaan 8 (13), näistä suljetuista laitoksista 4 (11). Avolaitoksista luvatta poistumisia oli 75 (82), vaikka määrä laski, on se edelleen merkittävästi koronaa edeltävää aikaa suurempi. Karkaamisissa ja luvatta poistumisissa esiintyy kuitenkin suurehkoa vuosittaista vaihtelua tavanomaisina vuosinakin. Poistumislupia käytettiin vuonna 2023 yhteensä 15 382 (11 934) kappaletta ja näistä 98,5 % (97,7) onnistui. Merkittävää on, että lupia käytettiin lähes 29 % enemmän kuin edeltävänä vuonna ja samalla onnistumisprosentti parani lupaehtojen rikkomusten määrän laskun kautta. Vuoden lopussa ei ollut tavoittamattomia karkureita, luvatta poistuneita oli 4 (8) ja poistumislualta palaa-matta jääneitä 35 (39).

Taulukko 12: Palvelukyky sekä suoritteiden ja julkishyödykkeiden laatumittarit

Palvelukyky sekä suoritteiden ja julkishyödykkeiden laatu -mittarit					
	Toteuma 2021	Toteuma 2022	Talous-arvio 2023	Tulos-sopimus 2023	Toteuma 2023
Vankeja valvotussa koevapaudessa keskimäärin päivässä	213	208	-	250	206
Valvotun koevapauden kautta vapautuneet, % vapautuneista vangeista	24,5	22,7	30	27	21,9
Valvotun koevapauden loppuun suorittaneet, % päättäneistä	80,8	80,2	82	82	80,6
Rangaistusta suorittavien vankeiden toimintoihin osallistuminen kokonaisajasta 35 h (tuntia), josta	-	15,8	-	-	15,4
Koulutus	-	2,7	-	-	3,5
Toiminta- ja päihdeohjelmat	-	0,4	-	-	0,3
Työtoiminta	-	10,9	-	-	10,0
Muu aktiivitoiminta	-	1,8	-	-	1,6
Suoraan suljetusta vapautuneiden %-osuus vapautuneista	50	63,2	-	53	64,5
Vankeusvangeista avolaitoksissa keskimäärin päivässä, % ¹⁾	45,6	41,7	47	46	43,3
Avolaitosten käyttöaste % ²⁾	84	83,3	-	90	86,3
Avolaitoksista vapautuneet vuoden aikana vapautuneista vankeusvangeista, % (ei sisällä sakkovankeja)	48	45,6	-	-	48,3
Laitosten säilytysvarmuus, %	98,9	99,2	-	99,2	99,3

1) Sisältää sakkovangit.

2) Ei sisällä koevapaudessa olevia.

1.6. Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Rikosseuraamuslaitoksen henkilöstöön liittyvät tulostavoitteet kaudella 2023–2026 olivat:

Henkilöstö

- Uudistamme johtamista ja tuemme henkilöstöä osaamisen kehittämisessä.
- Parannamme henkilöstön työhyvinvointia ja Rikosseuraamuslaitoksen työnantajamielikuvaa.
- Teemme tavoitteellista ja vuorovaikutuksellista lähityötä.

Alla on kuvattu vuodelle 2023 asetettujen välitavoitteiden toteumatiedot.

- Laaditaan strateginen henkilöstösuunnitelma.
 - Rekrytointi- ja koulutusjärjestelmä uudistetaan.

Toteuma:

Rikosseuraamuslaitoksen henkilöstösuunnitelmaa laativa työryhmä on perustettu osana Rise 3.0 -organisaatiouudistuksen valmistelua. Työryhmä työskentelee 30.4.2024 asti. Rikosseuraamusalan koulutusjärjestelmän kehittämistarpeita koskeva esiselvitys valmistui alkuvuoden 2024 aikana. Rekrytointiprosessi on laadittu uuteen organisaatioon ja valtion uusi rekrytointijärjestelmä otettiin käyttöön.

- Kehitetään johtamista ja esihenkilötyöskentelyä.
 - Rikosseuraamuslaitos konseptoi esihenkilönä kehittymisen polun, joka sisältää valmentavan johtamisen elementit.
 - Kehitetään esihenkilöiden verkosto- ja muutosjohtamisen osaamista.

Toteuma:

Esihenkilöiden koulutuspolun sisältöjen suunnittelu käynnistettiin TYHY-projektin yhteydessä. Kehittymisen polkua kehitetään osana Kaiku-hanketta, polussa otetaan huomioon valmentavan johtamisen osaamistarpeet. Koulutuspolkuun liittyen aloitettiin marraskuussa 2023 henkilöstöä, keskeisesti esihenkilöitä, osallistavat työpajat. Työpajojen tavoitteena on tunnistaa keskeiset johtamisen ja esihenkilötyön sisällöt ja osaamiset, joista koulutuspolku tulee muodostumaan. Työpajat jatkuvat vielä alkuvuonna 2024.

Verkosto- ja muutosjohtamisen osaamistarpeet on huomioitu esihenkilön koulutuspolun työpajoissa ja ne tulevat koulutuspolun konseptiin.

- Parannetaan työhyvinvointia ja vähennetään sairauspoissaoloja.
 - Parannetaan varhaisen tuen mallin ja epäasiallisen käytöksen selvitysmallin toimeenpanoa.
 - Käynnistetään Kaiku-hanke sairauspoissaolojen vähentämiseksi.

Toteuma:

Kaikilla keskeisillä indekseillä mitattuna työhyvinvointi parani. Sairauspoissaolot vähenivät. Toimintaohjetta epäasialliseen käytökseen liittyvissä tilanteissa tarkennettiin ja KAIKU-hanke sairauspoissaolojen vähentämiseksi käynnistettiin. Työhyvinvointiprojekti käynnistettiin maaliskuussa 2023 ja projektille saatiin Kaiku-rahoitus. Esihenkilön koulutuspolun lisäksi projektissa on käynnistetty työaikamuutosten seuranta ja työky-koordinaattoritoiminnan valmistelu.

- Parannetaan Rikosseuraamusalan tunnettuutta ja työnantajamielikuvaa.

Toteuma:

Perustettiin sisäisen työnantajaviestinnän työryhmä, joka valmistelee työnantajalupausta ja ydinviestejä sekä sisäisen viestinnän työkalupakkia. Verkkosivujen Töihin Riiseen -osio päivitettiin. Keväällä 2023 toteutettiin kesävirtijahaun yhteydessä markkinointikampanja, jolla saavutettiin hyvää työnantajanäkyvyyttä. Rikosseuraamuslaitos on aktiivisesti mukana hallinnonalan Pidetty!-hankkeessa, jonka yhtenä tavoitteena on vahvistaa hallinnonalan työnantajakuvaa.

1.6.1. Henkilöstömäärä ja -rakenne

Taulukko 13: Henkilöstö, lukumäärä ja prosenttiosuus 31.12.2023

Henkilöstö, lukumäärä ja prosenttiosuus						
	2021		2022		2023	
	lkm	%-osuus	lkm	%-osuus	lkm	%-osuus
lkm = lukumäärä						
Mies	1 549	56,4	1509	56,0	1509	54,8
Nainen	1 196	43,6	1188	44,0	1243	45,2
Vakinainen	1 968	79,9	2003	74,3	2011	73,1
Määräaikainen (jolla vakinainen taustavirka)	225	8,2	170	6,3	14	0,5
Määräaikainen	552	11,9	524	19,4	727	26,4
Kokoaikainen	2 649	96,5	2587	95,9	2619	95,2
Osa-aikainen	96	3,5	110	4,1	133	4,8
Kokonaismäärä	2 745		2697		2752	

Taulukko 14: Henkilötyövuodet henkilöstöryhmittäin

Henkilötyövuodet henkilöstöryhmittäin	2021	2022	2023
Johto	104	95	77
Asiantuntijat	244	266	326
Toimihenkilöt	131	118	95
Talous ja kiinteistö	25	21	20
Tukitoiminnot yhteensä	504	500	518
Kuntoutus	278	288	263
Työtoiminta	147	138	139
Valvonta	1 422	1 424	1 419
Yhdyskuntaseuraamus	220	222	217
Lähityö yhteensä	2 067	2 072	2 038
Kaikki yhteensä	2 571	2 572	2 556

Taulukko 15: Henkilöstön keski-ikä 31.12.2023

Keski-ikä	Mies	Nainen	Yhteensä	Henkilöitä
Johdon tuki, viestintä, kansainvälisten asioiden yksikkö ja sisäinen tarkastus	46,75	47,86	47,61	18
Asiakasprosessien vastuualue	41,19	44,32	43,80	97
Hallinnon ja tukipalveluiden vastuualue	50,94	49,93	50,24	105
Kehittämisen ja ohjauksen vastuualue	49,78	46,31	47,51	78
Operatiivisen toiminnan vastuualue	44,62	43,63	44,21	2454
Yhteensä	44,82	44,20	44,54	2752

Taulukko 16: Henkilöstön ikäjakauma 31.12.2023

Ikäjakauma	2021	2022	2023
<20	13	9	13
20 - 24	156	146	131
25 - 29	224	215	255
30 - 34	248	275	280
35 - 39	292	278	285
40 - 44	358	355	349
45 - 49	328	339	366
50 - 54	416	381	347
55 - 59	425	420	416
60 - 64	258	256	280
65 - 69	27	23	30
Yhteensä	2 745	2 679	2 752

1.6.2. Työhyvinvointi

Taulukko 17: Valtion henkilöstötutkimus VMBaro

VMBaro	2021	2022	2023	2023 miehet	2023 naiset
Vastausprosentti	56,4	57,7	58,1	44,7	70,4
Oma työ	3,63	3,52	3,60	3,43	3,75
Työyhteisön oikeudenmukaisuus	3,73	3,66	3,72	3,81	3,66
Esimiestyö	3,64	3,60	3,65	3,69	3,62
Johtaminen	2,88	2,63	2,74	2,71	2,75
Palkkaus	2,62	2,40	2,50	2,51	2,49
Sisäinen työnantajakuva	4,09	3,99	4,10	3,90	4,27
Työhyvinvointi	7,57	7,26	7,52	7,45	7,58
Terveys	8,24	8,11	8,22	8,14	8,30
Turvallisuus	8,20	8,16	8,29	8,17	8,40

Taulukko 18: Sairauspoissaolot

Sairauspoissaolot	2021	2022	Tulos- sopimus 2023	2023
Sairauspoissaolot, koko Rise (työpäivää/henkilötyövuotta)	15,5	18,55	18,0	16,6
Sairauspoissaolot (prosentteina vuotuisesta teoreettisesta työajasta)	6,12	7,33	-	6,6
Lyhyiden (1–3 päivää) sairauspoissaolosten %-osuus	28,5	20,5	-	36,0
Työterveyshuollon kustannukset euroa/henkilötyövuosi	786	856	-	833

Sairauspoissaolosten määrä kääntyi jälleen laskuun. Kaikilla keskeisillä mittareilla mitaten työhyvinvointi parani edellisestä vuodesta merkittävästi.

Taulukko 19: Henkilöstön vaihtuvuus

Vaihtuvuus	Alkaneet palvelujaksot*			Päättyneet palvelujaksot**		
	2021	2022	2023	2021	2022	2023
Vakinaiset	40	70	56	156	183	144
Määräaikaiset	736	585	574	328	409	328
Yhteensä	776	655	630	484	592	472

*Alkaneet palvelujaksot: laskettu mukaan ne, joilla virastoon tulopäivämäärä yhdenjaksoisen ajalla 1.1.-31.12.2023, eikä henkilö ole ollut töissä joulukuussa 2022 Rikosseuraamuslaitoksessa.

** Päättyneet palvelujaksot sisältävät eronneet -henkilöt vuonna 2022, joilla ei ole palvelusuhdetta enää 1.1.2023 Rikosseuraamuslaitoksessa.

Taulukko 20: Henkilöstön vaihtuvuus prosentteina koko henkilöstöstä

Vaihtuvuus	Henkilöstön lukumäärä keskimäärin			Vaihtuvuusprosentti		
	2021	2022	2023	2021	2022	2023
Vakinaiset	2 212	2 189	2 222	7,1	8,4	6,5
Määräaikaiset	533	508	529	-	-	-
Yhteensä	2 745	2 697	2 751	-	-	-

Taulukko 21: Työkyvyttömyyseläkkeelle siirtyneet

Työkyvyttömyyseläkkeelle siirtyneiden määrä	2021	2022	2023
Työkyvyttömyyseläkkeelle siirtyneet	15	8	10
Prosenttiosuus koko henkilöstöstä	0,5	0,3	0,4

1.6.3. Osaaminen ja aineeton pääoma

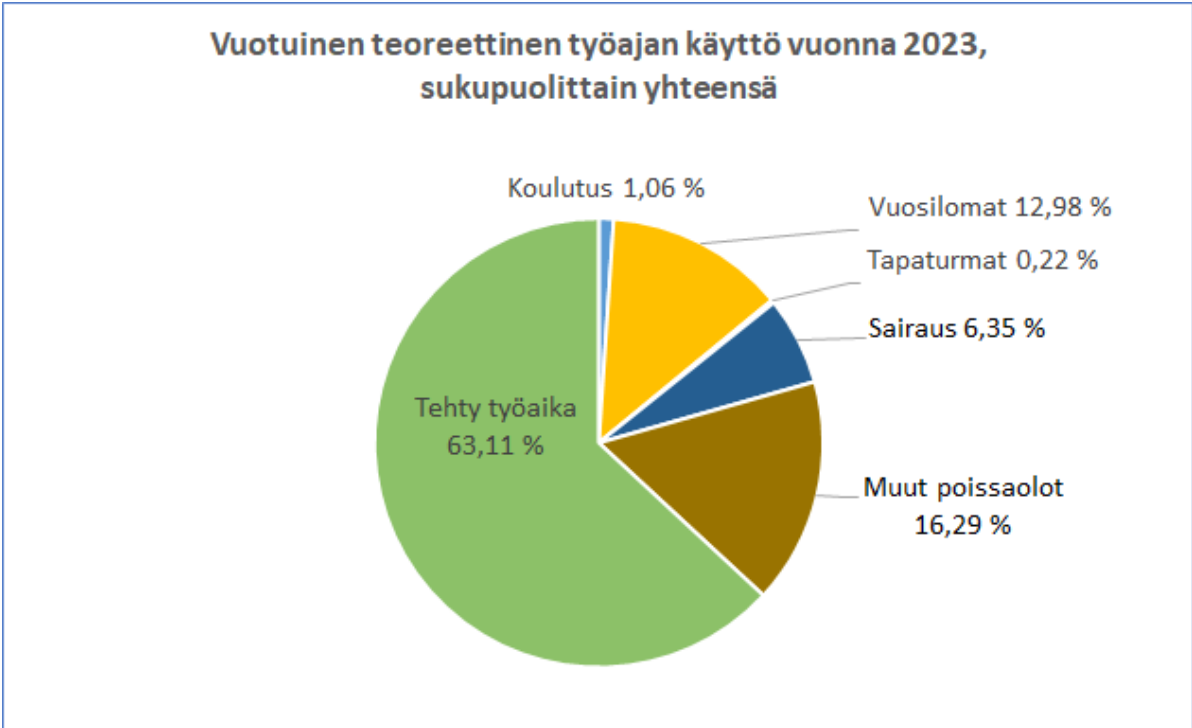
Taulukko 22: Osaaminen ja aineeton pääoma

Koulutus	2021	2022	2023
Henkilöstön koulutustasoindeksi	4,5	4,6	4,7
Henkilöstön koulutuspäivät/ henkilötyövuodet	2,8	3,0	0,4

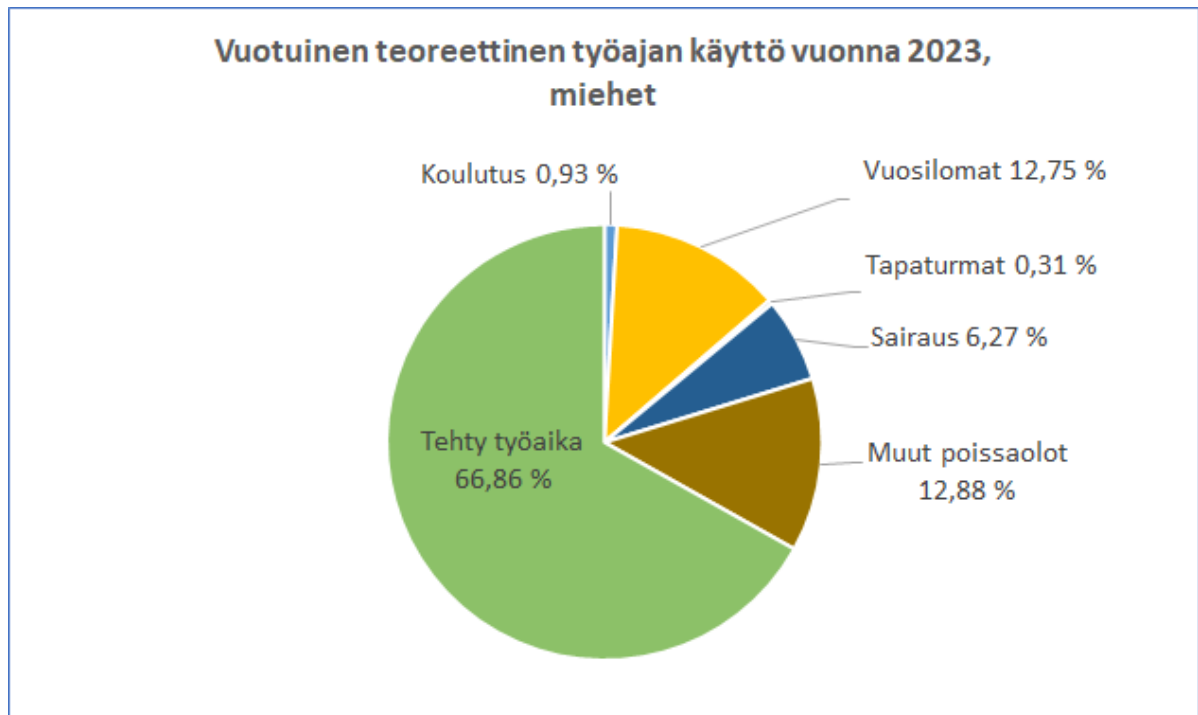
Koulutustasotiedot Kiekussa eivät ole ajan tasalla, ja siksi koulutustasoindeksi ei ole luotettava mittari.

Vuotuisesta teoreettisesta työajasta tehdyn työajan osuus oli 63,1 %. Miesten kohdalla tehtyä työaikaa oli 66,9 % ja naisten kohdalla 58,2 %. Ero ei selity perhevapailta, joista naiset käyttivät 77 %. Perhevapaiden osuus vuotuisesta teoreettisesta työajasta oli kuitenkin vain 1,7 %.

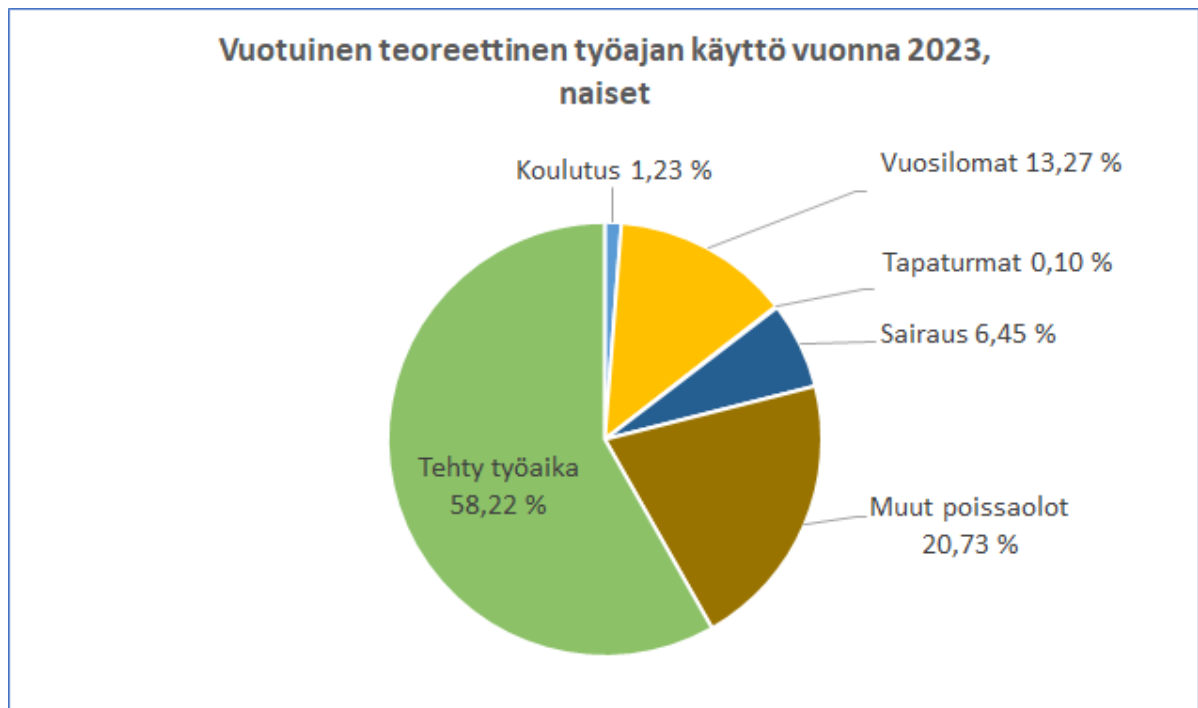
Kuva 2: Vuotuinen teoreettinen työajan käyttö vuonna 2023, koko henkilöstö

Kuva 3: Vuotuinen teoreettinen työajankäyttö vuonna 2023 sukupuolittain, miehet

Kuva 4: Vuotuinen teoreettinen työajankäyttö vuonna 2023 sukupuolittain, naiset

1.7. Tilinpäätösanalyysi

1.7.1. Rahoituksen rakenne

Rangaistusten täytäntöönpanon määrärahat on budjetoitu oikeusministeriön pääluokan 25 lukuun 40. Vertailtavuuden vuoksi analyysissa on edellisen vuoden luvut esitetty suluissa.

Rikosseuraamuslaitoksen kirjanpitoyksikön menoihin oli käytettävissä kertomusvuonna oikeusministeriön hallinnonalan, rangaistusten täytäntöönpanon, määrärahoja yhteensä 281,597 miljoonaa euroa (274,8 miljoonaa euroa) arvonlisäveroineen, mikä oli 6,8 miljoonaa euroa ja 2,5 % enemmän kuin edellisenä vuonna. Talousarviossa myönnettiin toimintamenomäärärahaa 245,4 miljoonaa euroa (233,7 miljoonaa euroa) ja avolaitostöihin 4,7 miljoonaa euroa (4,7 miljoonaa euroa).

Ensimmäisessä lisätalousarviossa toimintamenoihin myönnettiin lisäystä 0,3 miljoonaa euroa. Lisäyksestä 0,5 miljoonaa euroa oli nuorisorikollisuuden ehkäisemiseen ja -0,2 miljoonaa euroa siirtoa momentille 29.80.30 valtionavustukset yleisten kirjastojen toimintaan. Toisessa lisätalousarviossa määrärahoja lisättiin 4,9 miljoonaa euroa palkkausten tarkistuksesta takia.

Tilijaottelun muutoksella oikeusrekisterikeskukselle siirrettiin toimintamenomäärärahoja 16,6 miljoonaa euroa (18,0 miljoonaa euroa) Rikosseuraamuslaitoksen tietohallinnon menojen varten.

Käytettävissä olevista määrärahoista toimintamenoihin myönnettyjä määrärahoja oli käytettävissä yhteensä 267,9 miljoonaa euroa (265,6 miljoonaa euroa) eli 2,3 miljoonaa euroa, 0,9 %, enemmän kuin edellisenä vuonna, ja avolaitostöihin myönnettyjä määrärahoja 5,8 miljoonaa euroa (6,0 miljoonaa euroa) eli -0,2 miljoonaa euroa, 6,6 %, vähemmän kuin edellisenä vuonna.

Kirjanpitoyksikön käytössä oli oikeusministeriön toimintamenoja 13 000 euroa ja työllistämismäärärahaa 43 000 euroa.

Rikosseuraamuslaitoksen toimintamenomomentti on kokonaisuudessaan nettobudjetoitu. Nettobudjetoidulle toimintamenomomentille kirjattiin varainhoitovuoden aikana tuloja yhteensä 5,4 miljoonaa euroa (6,8 miljoonaa euroa).

Taulukko 23: Rikosseuraamusalan rahavirtalaskelma

Rikosseuraamusalan rahavirtalaskelma momentti 25.40.01 (1 000 euroa)				
	Toteuma 2021	Toteuma 2022	Tulos- sopimus 2023	Toteuma 2023
Talousarvioesitys	233 939	233 651	240 632	245 400
Lisätalousarvioesitykset yhteensä	14 125	6 674		5 226
Siirtynyt edelliseltä vuodelta	16 512	25 236	16 388	17 250
Käytettävissä, netto	264 576	265 561	240 432	267 876
Käytetty/ Tilinpäätösesitys, netto	239 340	248 311	229 535	256 113
Siirtynyt/siirtyy	25 236	17 250	10 897	11 763
Siirtyneet % talousarviomäärärahasta	10,79 %	7,38 %	4,53 %	4,79 %

1.7.2. Talousarvion toteutuminen

Menoarviot ja siirretyt määrärahat

Rikosseuraamuslaitos käytti rangaistusten täytäntöönpanon määrärahoja (pääluokka 25) 286,4 miljoonaa euroa sisältäen oikeusrekisterikeskukselle siirretyt tietohallinnon määrärahat (274,5 miljoonaa euroa). Määrärahoista toimintamenomäärärahaa käytettiin 244,0 miljoonaa euroa, mikä oli 5,4 % enemmän kuin edellisenä vuonna (231,6 miljoonaa euroa).

Avolaitostöihin myönnettyä määrärahaa käytettiin 5,5 miljoonaa euroa, mikä oli 13,1 % enemmän kuin edellisenä vuonna (4,9 miljoonaa euroa). Avolaitosmäärärahaa siirtyi 0,3 miljoonaa euroa vuodelle 2023 (1,1 miljoonaa euroa). Merkittävimmät avolaitostyökohteet perustuivat yhteistyösopimuksiin mm. Metsähallituksen, Hämeenlinnan ja Helsingin kaupunkien sekä Suomenlinnan hoitokunnan kanssa.

Muiden pääluokkien määrärahoina käytettiin yhteensä 13 000 euroa oikeusministeriön toimintamenoja ja 43 000 euroa työllistämismäärärahoja.

Vuodelle 2024 siirtyi toimintamenomäärärahaa 11,8 miljoonaa euroa (17,2 miljoonaa euroa). Laskua edelliseen vuoteen 5,8 miljoonaa euroa, -33,6 %. Siirtyvä toimintamenomääräraha oli 4,8 % talousarviossa ja lisätalousarvioissa myönnetystä määrärahasta. Alla taulukko talousarviorahoituksen rakenteesta ja käytöstä.

Tuloarviotilit

Rikosseuraamuslaitoksen toimintamenot on nettobudjetoitu. Muita sekalaisia tuloja sekä osinkotuloja kertyi 0,1 miljoonaa euroa kuten edellisenäkin vuonna.

1.7.3. Tuotto- ja kululaskelma

Taulukko 24: Rikosseuraamusalan tuotto-kululaskelma

Rikosseuraamusalan tuotto-kululaskelma (1 000 euroa) momentti 25.40.01				
	Toteuma 2021	Toteuma 2022	Tulos- sopimus 2023	Toteuma 2023
Henkilöstökulut	135 101	136 869	135 655	144 093
Toimitilamenot	43 767	45 406	45 140	48 277
Ostopalvelut	27 730	31 221	31 000	32 145
Muut kulut	22 821	23 485	23 000	21 972
Investoinnit/käyttöomaisuushankinnat	1 490	1 390	700	2 959
Maksullisen toiminnan tuotot	-4 813	-2 787	-2 700	-2 719
Tuotot vuokrista ja käyttökorvauksista	-582	-713	-560	-633
Muut tuotot	-3 460	-3 251	-2 700	-2 051
Yhteensä	222 055	231 619	229 535	244 043

Kirjanpitoyksikön tuotto- ja kululaskelma on laadittu liikekirjanpidon periaatteita noudattaen.

Tilikauden tuotto-/kulujäämä oli kertomusvuonna 272,0 miljoonaa euroa (255,6 miljoonaa euroa). Kulujäämä heikkeni edellisestä vuodesta 16,4 miljoonaa euroa, -6,4 %.

Toiminnan tuotot olivat yhteensä 5,5 miljoonaa euroa (6,8 miljoonaa euroa) 1,3 miljoonaa euroa eli -19,4 % vähemmän kuin edellisenä vuonna. Tuottoihin sisältyi maksullisen toiminnan tuottoja 2,7 miljoonaa euroa (2,8 miljoonaa euroa), vuokria ja käyttökorvauksia 0,6 miljoonaa euroa (0,7 miljoonaa euroa) ja muita toiminnan tuottoja 2,1 miljoonaa euroa (3,3 miljoonaa euroa).

Maksullisen toiminnan tuotot laskivat 0,1 miljoonaa euroa, -2,5 %, edellisestä vuodesta ollen 2,7 miljoonaa euroa (2,8 miljoonaa euroa). Henkilökunnan asunnoista perityt vuokrat ja käyttökorvaukset laskivat 0,1 miljoonalla eurolla, -11,2 %, ollen 0,6 miljoonaa euroa (0,7 miljoonaa euroa).

Muut toiminnan tuotot laskivat 1,1 miljoonaa euroa, -35,5 %, edelliseen vuoteen nähden ollen 2,1 miljoonaa euroa (3,3 miljoonaa euroa).

Toiminnan kulut olivat yhteensä 254,9 miljoonaa euroa (240,5 miljoonaa euroa). Kasvua edelliseen vuoteen on 6,0 % eli 14,4 miljoonaa euroa. Henkilöstökulut muodostivat toiminnan kuluista 58 %, vuokrat 21 %, palvelujen ostot 13 %, ostot tilikauden aikana 5 % ja muita kuluja 3 %.

Henkilöstökulut olivat yhteensä 147,7 miljoonaa euroa (139,1 miljoonaa euroa). Henkilöstökulut kasvoivat 8,4 miljoonaa euroa, 6,0 %, edellisestä vuodesta. Henkilötyövuosien määrä laski 17 edellisestä vuodesta ollen 2 555. Palkkoja korotettiin 3,5 % yleiskorotuksella 1.5.2023 lukien ja lisäksi huhtikuussa maksettiin 12,2 % tai vähintään 500 euron suuruinen kertaerä.

Henkilöstökulut sisältävät vangeille maksettuja palkkoja 1,7 miljoonaa euroa (1,6 miljoonaa euroa). Kasvua edellisestä vuodesta 0,1 miljoonaa euroa, 3,1 %.

Henkilökunnan henkilöstökulut sivukuluineen olivat 146,0 miljoonaa euroa (137,7 miljoonaa euroa). Tästä henkilöstökulut olivat 120,4 miljoonaa euroa (114,8 miljoonaa euroa). Kasvua edelliseen vuoteen 5,5 miljoonaa euroa, 4,8 %. Henkilöstösivukulut olivat 25,7 miljoonaa euroa (22,8 miljoonaa euroa). Henkilöstösivukuluprosentti kasvoi edellisestä vuodesta 1,2 prosentilla ollen 21,2 %.

Työaika ja suoriteperusteiset pysyivät liki edellisen vuoden tasolla ollen 10,7 miljoonaa euroa (10,8 miljoonaa euroa). Ylityö- ja varallaolokorvaukset laskivat 0,1 miljoonaa euroa, -3,2 %, ollen 2,6 miljoonaa euroa (2,7 miljoonaa euroa). Lomarahoja, lomakorvauksia ja vuosilomalisinä maksettiin 7,5 miljoonaa euroa (7,2 miljoonaa euroa), 0,3 miljoonaa euroa (4,5 %) enemmän kuin edellisenä vuonna. Ulkopuolisten palkkioita maksettiin 1,8 miljoonaa euroa kuten edellisenä vuonnakin. Muita korvauksia, kuten virkasuhteisten palkkioita, maksettiin 0,3 miljoonaa euroa, -60,1 %, edellistä vuotta vähemmän (0,8 miljoonaa euroa). Loma-palkkavelan muutoksena henkilöstökuluihin kirjattiin 1,2 miljoonaa euroa (0,6 miljoonaa euroa). Oikaisuerinä henkilöstömenoihin on kirjattu sairausvakuutuslain, tapaturmavakuutuslain ja muiden vastaavien lakien mukaisina palautuksina yhteensä 2,1 miljoonaa euroa (2,2 miljoonaa euroa). Laskua edelliseen vuoteen 0,1 miljoonaa euroa (-5,0 %).

Vuokratulut, joita oli yhteensä 52,4 miljoonaa euroa (49,9 miljoonaa euroa), kasvoivat edellisestä vuodesta 2,5 miljoonalla eurolla, yhteensä 5,0 %. Vuokratuluista maanvuokrat olivat 0,4 miljoonaa euroa (0,4 miljoonaa euroa). Asuntojen vuokrat kasvoivat 0,2 miljoonaa

euroa (36,7 %) ollen 0,6 miljoonaa euroa (0,4 miljoonaa euroa). Muiden rakennusten vuokrat kasvoivat 2,8 miljoonalla eurolla (6,3 %) ollen 46,7 miljoonaa euroa (43,9 miljoonaa euroa). Kuljetusvälineiden vuokrat olivat 1,0 miljoonaa euroa (1,0 miljoonaa euroa). Muiden koneiden ja laitteiden vuokrat olivat 2,6 miljoonaa euroa (3,0 miljoonaa euroa). Laskua edelliseen vuoteen 0,4 miljoonaa euroa (-14,0 %). Sisäiset ja muut vuokrat olivat 1,0 miljoonaa euroa kuten edellisenäkin vuonna.

Aineiden ja tarvikkeiden ostot, joita oli yhteensä 12,3 miljoonaa euroa (13,3 miljoonaa euroa), laskivat 1,0 miljoonalla eurolla, yhteensä -7,2 % edellisestä vuodesta.

Vähäiset koneet, kalusteet ja laitteet -kulut olivat 0,5 miljoonaa euroa (1,2 miljoonaa euroa). Laskua edelliseen vuoteen 0,7 miljoonaa euro (-57,5 %). Toimistotarvikkeiden kulut olivat edellisen vuoden tasolla ollen 0,2 miljoonaa euroa (0,2 miljoonaa euroa). Kirjat, lehdet ja muiden painotuotteiden kulut, 0,3 miljoonaa euroa olivat liki edellisen vuoden tasolla (0,2 miljoonaa euroa). Elintarvikkeiden kulut olivat edellisen vuoden tasolla ollen 0,2 miljoonaa euroa. Vaatteiden hankintakulut pysyivät edellisen vuoden tasolla ollen 0,5 miljoonaa euroa (0,5 miljoonaa euroa). Kuten myös puhdistusaineiden ja tarvikkeiden kulut 0,5 miljoonaa euroa (0,5 miljoonaa euroa) sekä poltto- ja voiteluaineiden kulut 0,5 miljoonaa euroa (0,5 miljoonaa euroa). Lämmitys, sähkö ja vesi -kulut kasvoivat 0,2 miljoonaa euroa, 3,5 %, ollen 5,2 miljoonaa euroa (5,0 miljoonaa euroa). Rakennusmateriaalien sekä muiden aineiden ja tarvikkeiden kulut laskivat 0,5 miljoonaa euroa, -10,4 %, ollen 4,3 miljoonaa euroa (4,9 miljoonaa euroa).

Palvelujen ostot, joita oli yhteensä 34,1 miljoonaa euroa (33,2 miljoonaa euroa), kasvoivat 1,0 miljoonalla eurolla eli 3,0 % edellisestä vuodesta.

Korjaus- ja kunnossapitopalveluita sekä rakentamispalveluita hankittiin 2,8 miljoonalla eurolla (3,1 miljoonaa euroa), laskua edelliseen vuoteen verrattuna on 0,3 miljoonaa euroa, -8,6 %.

Toimistopalveluiden kulut olivat 3,5 miljoonaa euroa (3,2 miljoonaa euroa), kasvua edelliseen vuoteen nähden on 0,3 miljoonaa euroa, 8,9 %.

Henkilöstöpalveluiden kulut laskivat 0,4 miljoonaa euroa, -11,3 %, 2,8 miljoonaan euroon (3,2 miljoonaa euroa). Henkilöstöpalveluissa työterveyshuollon kustannukset laskivat -1,8 % ollen 2,8 miljoonaa euroa (2,9 milj. euroa). Työterveyshuollon kustannusten palautukset olivat -1,4 miljoonaa euroa (-0,7 milj. euroa). Kasvua selittää kirjauskäytännön muutos,

jonka myötä sekä vuoden 2022 (0,7 milj. euroa) ja 2023 (0,7 milj. euroa) palautukset on kohdistettu vuodelle 2023.

Puhtaanapito ja pesulapalvelut kasvoivat 0,1 miljoonaa euroa edellisestä vuodesta, 5,4 %, ollen 2,0 miljoonaa euroa (1,9 miljoonaa euroa).

Muiden palveluiden ostot kasvoivat edellisestä vuodesta 1,2 miljoonaa euroa, 4,5 %, ollen 23,0 miljoonaa euroa (21,8 miljoonaa euroa).

Muut kulut pysyivät edellisen vuoden tasolla ollen 4,3 miljoonaa euroa (4,3 milj. euroa).

Muista kuluista 1,1 miljoonaa euroa (1,4 milj. euroa) oli matkakuluja. Laskua edelliseen vuoteen 0,3 miljoonaa euroa, -20,8 %. Muut henkilöstölle maksettavat kustannusten korvaukset olivat 0,1 miljoonaa euroa (0,1 milj. euroa). Vahinkovakuutusmaksut ja jäsenmaksut 0,1 miljoonaa euroa (0,1 milj. euroa). Käyttöoikeusmaksut kasvoivat 0,2 miljoonalla eurolla, 47,2 % ollen 0,5 miljoonaa euroa (0,4 miljoonaa euroa). Muut muihin kuluihin kuuluvat kulut, kuten omaisuuden myyntitappiot, kiinteistöverot ja muut pakolliset maksut, olivat yhteensä 2,6 miljoonaa euroa (2,4 milj. euroa). Kasvua 0,2 miljoonaa euroa, 6,3 %.

Valmistus omaan käyttöön, yhteensä -1,1 miljoonaa euroa (-1,7 milj. euroa), laski edellisestä vuodesta 0,6 miljoonaa euroa. Suomenlinnan hoitokunnan valmistuksen kuluja.

Poistojen määrä kasvoi edellisestä vuodesta 2,5 miljoonalla eurolla ollen 4,8 miljoonaa euroa (2,3 milj. euroa). Asiakastietojärjestelmän käyttöönotto keväällä 2022 selittää poistojen kasvua.

1.7.4. Tase

Kirjanpitoyksikön tase on laadittu liikekirjanpidon periaatteita noudattaen. Taseen loppusumma 44,0 miljoonaa euroa (45,7 milj. euroa) laski edellisestä varainhoitovuodesta 1,8 miljoonaa euroa eli -3,9 %.

Vastaavaa

Käyttöomaisuuden ja muiden pitkäaikaisten sijoitusten tasearvo, yhteensä 40,8 miljoonaa euroa (42,7 milj. euroa) laski 1,9 miljoonaa euroa eli -4,5 %. Aineettomien hyödykkeiden kirjanpitoarvo laski edellisestä vuodesta 3,9 miljoonaa euroa, -10,4 %, ollen 33,5 miljoonaa euroa (37,4 milj. euroa). Aineellisten hyödykkeiden kirjanpitoarvo kasvoi 1,9 miljoonaa euroa, 37,5 %, ollen 7,2 miljoonaa euroa (5,3 milj. euroa).

Vaihto- ja rahoitusomaisuuden kirjanpitoarvo, yhteensä 3,2 miljoonaa euroa (3,0 milj. euroa), kasvoi 0,2 miljoonaa euroa eli 4,6 %. Vaihto-omaisuuden tasearvo laski 0,4 miljoonaa euroa, -28,1 %, edellisestä vuodesta ollen 0,9 miljoonaa euroa (1,3 milj. euroa). Lyhytaikaiset saamiset kasvoivat edellisestä vuodesta 0,5 miljoonaa euroa, 29,0 %, ollen 2,1 miljoonaa euroa (1,7 miljoonaa euroa). Kassoissa olevat rahavarat olivat edellisen vuoden tasolla ollen 0,1 miljoonaa euroon.

Vastattavaa

Oma pääoma, yhteensä 3,9 miljoonaa euroa (8,5 miljoonaa euroa), laski edellisestä varainhoitovuodesta 4,6 miljoonaa euroa eli -54,1 %. Pääoman siirrot laskivat edellisestä vuodesta -1,0 miljoonalla eurolla, 0,4 %, ollen 267,4 miljoonaa euroa (268,4 miljoonaa euroa). Tilikauden kulujäämä kasvoi 16,4 miljoonalla eurolla, 6,4 %, ollen 272,0 miljoonalla euroa (255,6 miljoonaa euroa).

Vieras pääoma, yhteensä 40,1 miljoonaa euroa (37,2 milj. euroa), on kokonaan lyhytaikaista vierasta pääomaa. Vieras pääoma kasvoi 2,8 miljoonalla eurolla eli 7,6 %:lla. Ostovelat olivat 7,3 miljoonaa euroon (6,9 miljoonaa euroa). Kasvua edelliseen vuoteen nähden 0,3 miljoonaa euroa eli 5,0 %. Kirjanpitoyksikköjen väliset tilitykset kasvoivat edellisestä vuodesta 0,2 miljoonaa euroa, 7,1 % ollen 2,7 miljoonaa euroa (2,5 miljoonaa euroa). Edelleen tilitettävät erät olivat 4,0 miljoonaa euroa (4,2 miljoonaa euroa), laskua edelliseen vuoteen oli 0,2 miljoonaa euroa, -3,5 %. Edelleen tilitettävät erät sisältävät eläkemaksuja, jäsenmaksuja ja työttömyysvakuutusmaksuja. Siirtovelat olivat 26,0 miljoonaa euroa (23,6 miljoonaa euroa). Kasvua edelliseen vuoteen 2,4 miljoonaa euroa eli 10,1 %.

1.8. Sisäisen valvonnan arviointi ja vahvistuslausuma

Rikosseuraamuslaitoksen sisäinen valvonta on järjestetty valtion talousarviosta annetun lain (423/1988) 24 b §:n mukaisesti. Valtion talousarviosta annetun asetuksen (1243/1992) 69 b §:n mukaisesti sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestelyistä on määrätty Rikosseuraamuslaitoksen taloussäännössä. Riskienhallinnasta ohjeistetaan tarkemmin Rikosseuraamuslaitoksen riskienhallinnan toimintaohjeessa (diaarinumero RISE/442/2022).

Valtion talousarviosta annetun asetuksen (1234/1992) 69 §:n mukaan viraston ja laitoksen johdon on huolehdittava siitä, että virastossa ja laitoksessa toteutetaan sen talouden ja toiminnan laajuuteen ja sisältöön sekä niihin liittyviin riskeihin nähden asianmukaiset menettelyt (sisäinen valvonta), jotka varmistavat

- 1) viraston ja laitoksen talouden ja toiminnan laillisuuden ja tuloksellisuuden
- 2) viraston ja laitoksen hallinnassa olevien varojen ja omaisuuden turvaamisen sekä
- 3) viraston ja laitoksen johtamisen ja ulkoisen ohjauksen edellyttämät oikeat ja riittävät tiedot viraston ja laitoksen taloudesta ja toiminnasta.

Rikosseuraamuslaitoksessa on suoraan pääjohtajan alaisuudessa toimiva sisäinen tarkastus, jonka tehtävänä on arvioida ja raportoida Rikosseuraamuslaitoksen johdolle sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan asianmukaisuudesta ja riittävydestä sekä toteuttaa pääjohtajan määräämät tarkastustehtävät. Sisäisen tarkastuksen tehtäviin kuuluu antaa suosituksia johtamis- ja hallintojärjestelmään, toimintoihin sekä tietojärjestelmiin liittyviin riskeihin. Tehtävänä on myös arvioida toimintojen tuloksellisuutta ja tehokkuutta, omaisuuden turvaamista sekä lakien, määräysten ja sopimusten noudattamista. Sisäisen tarkastuksen tehtävänä on myös yksiköiden tukeminen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kehittämisessä.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan arvioinnin toteutus ja lausuman laadintatapa

Lausuma perustuu vuosittain tehtävään riskikartoitukseen ja sisäisen valvonnan kyselyyn, eduskunnan oikeusasiamiehen, laillisuusvalvonnan, työsuojelun, tietopalveluyksikön, ulkoisten toimijoiden ja sisäisen tarkastuksen tekemiin arviointeihin. Sisäisen valvonnan arvioinnit on toteutettu verkkokyselyinä.

Työsuojelutarkastuksissa keskeiset kehittämiskohteet liittyivät erityisesti psykososiaaliseen kuormitukseen ja työskentelyn sisäolosuhteisiin. Laillisuusvalvonnan havaintojen perusteella asiakaskohtelun yhdenmukaisuudessa ja laillisuusvalvonnan havaintojen jalkauttamisessa on edelleen kehitettävää. Lisäksi resurssivaje heikentää lainmukaisen toiminnan edellytyksiä. Sisäisen valvonnan verkkokyselyn perusteella keskeisiä kehittämiskohteita

ovat matriisiorganisaation prosessien, tehtävien ja vastuiden selkeys sekä yhdenmukaisuus. Riskikartoitusten perusteella riskienhallinnan osaamista tulee edelleen kehittää, jotta se tukisi nykyistä paremmin johtamista ja päätöksentekoa.

Rikosseuraamuslaitoksessa tietoturvallisuuden toteuttaminen on keskittynyt tietojärjestelmien auditointeihin ja välttämättömän tietoturvaohjeistuksen tuottamiseen. Tämän lisäksi tietopalveluyksikkö suorittaa resurssiensa puitteissa tietoturvallisuuden omavalvontaa. Käytännössä tämä tarkoittaa vierailuja suljettuihin laitoksiin, avolaitoksiin ja yhdyskuntaseuramustoimistoihin. Havaintojen perusteella voidaan arvioida, että ruohonjuuritason tietoturvalisuuteen kiinnitetään yksiköissä pääosin riittävästi huomiota. Yksiköissä ollaan tietoisia henkilöstön pakollisista tietoturva- ja tietosuojakoulutuksista, ja jokainen yksikkö on nimenyt ict-yhdyshenkilön.

Sisäisellä tarkastuksella oli vuoden 2023 aikana yksi laaja teematarkastus, joka kohdistettiin strategian ja vision toteutumiseen avolaitoshankkeissa 2020–2022. Avolaitosmäärärahan käytön ohjaaminen, raportointi ja vaikuttavuuden seuranta on ollut tarkastelujaksolla vähäistä ja osittain puutteellista. Avolaitosmäärärahojen käyttöön suositellaan selkeää ohjausta, vastuiden kuvaamista sekä toimintaan, raportointiin, riskienhallintaan ja sisäiseen valvontaan liittyvien prosessien kuvaamista täsmällisemmäksi ja kattavammaksi. Avolaitosmäärärahalla toteutettujen hankkeiden arvioitiin haastateltavien mukaan edistävän Rikosseuraamuslaitoksen strategian ja vision toteutumista, mutta sitä ei kuitenkaan arvioitu järjestelmällisesti tai strategisia hyötyjä maksimoivalla tavalla, eikä vision ja strategian toteutuksen seurantaan ollut esittää mittareita, joilla asia voitaisiin varmentaa. Suunnitelmallisemman toiminnan, vaikuttavuuden ja taloudellisuuden mittareiden ja yhteistyökumppaneiden kanssa tehtävän strategisemman yhteistyön avulla voitaisiin kiinnittää enemmän huomiota Rikosseuraamuslaitoksen toiminnan kannalta strategisten hyötyjen maksimointiin.

Sisäisen tarkastuksen aiemmin aloitettu hankintatoimen tarkastus saatiin päätökseen alkuvuodesta 2023. Rikosseuraamuslaitoksessa hankintatoimi on joiltain osin keskitetty, mutta osa hankinnoista jää edelleen osittain hajautetuksi ja yksiköiden vastuulle. Suosituksena on, että hankintojen keskittäminen toteutetaan kokonaisuudessaan Rise 2.0 organisaatiouudistuksen suunnitelman mukaan talousyksikköön taloudenhallinnan parantamiseksi. Rikosseuraamuslaitoksen sopimusten hallintaa olisi hyvä kehittää ja olisi hyvä rekrytoida hankintalakimies, jonka tehtäviin kuuluisi osallistuminen sopimusten laatimisprosessiin laadun parantamiseksi ja sisällön yhdenmukaistamiseksi.

Arviointi- ja vahvistuslausuma

Sisäinen valvonta ja riskienhallinta ovat Rikosseuraamuslaitoksessa kehitettävällä tasolla. Riskienhallinta luo perustan pitkäjänteiselle ja suunnitelmalliselle johtamiselle sekä tukee johtamiseen liittyvää päätöksentekoprosessia kaikilla tasoilla. Rikosseuraamuslaitoksen tulisi määritellä hyväksyttävä riskitaso. Riskien tunnistamiseksi tulisi laatia eri toimintojen prosessikuvauksia. Prosessikuvausten perusteella tulisi arvioida riskit ja määritellä niiden perusteella hallintatoimenpiteitä. Riskienhallinta tulisi kytkeä kiinteäksi osaksi johtamista, toiminnan ohjausta ja arjen toimintaa kattaen myös sidosryhmät. Riskienhallintaa tulisi olla linjassa organisaation ja ministeriön asettamien tavoitteiden ja strategian kanssa.

Riskienhallintaa tulisi kehittää niin, että se on ennakoivaa ja ennaltaehkäisevää sekä tukee päätöksentekoa parhaimman ratkaisun löytämiseksi eri vaihtoehtoista. Riskienhallinnassa tulisi varmistaa, että toiminta on käytännönläheistä, avointa, ajantasaista, säännöllistä, jatkuvaa ja vaikuttavaa. Riskienhallintatoimenpiteiden riittävyyttä tulisi säännöllisin aikavälein arvioida ja ryhtyä mahdollisiin tarvittaviin toimenpiteisiin. Rikosseuraamuslaitoksen vaikeassa talouden tilanteessa tulisi erityisesti kiinnittää huomiota taloudenhallintaan kustannuskehityksen ennakoimiseksi ja taloudenhallinnan parantamiseksi sekä suunnitella että toteuttaa rakenteellisia muutoksia kustannusten hallitsemiseksi varmistaen näin paremmin toiminnan jatkuvuutta ja tuloksellisuutta.

1.9. Arviointien tulokset

1.9.1. Laillisuusvalvontahavainnot

Rikosseuraamuslaitoksen sisäisessä asiakaskohtelun laillisuusvalvonnassa on havaittu, että resurssihaasteet vaikuttavat edelleen toiminnan lainmukaisuuteen. Myös asiakkaiden asioiden käsittely uudessa asiakastietojärjestelmässä näyttää vaikuttaneen toiminnan laillisuuteen, koska asiakkaiden asioiden hoitaminen järjestelmässä vie enemmän aikaa kuin aiemmin, millä on vaikutusta siihen, miten paljon on aikaa käytettävissä muuhun työhön. Muun muassa päätösten perusteluiden laadussa on nähtävissä heikentymistä. Vankiloiden toimintaan liittyen on edelleen haasteita sellin ulkopuolella vietettävän ajan määrässä ja mielekkään toiminnan järjestämisessä. Niin sanotuilla tehostetun valvonnan osastoilla järjestettävän toiminnan vähyys ja osastojen olosuhteet ovat olleet useiden kanteluiden aiheena.

Rikosseuraamuslaitoksessa tuli vireille 156 vankien ja yhdyskuntaseuraamusasiakkaiden tekemää kantelua. Kanteluiden määrä väheni edelliseen vuoteen verrattuna (191). Yleisimpiä kanteluiden aiheita olivat poistumisluvut, tapaamiset, vankilan olosuhteet ja käytännöt sekä sellin ulkopuolinen aika. Eduskunnan apulaisoikeusasiamieheltä saapui yhteensä 38 lausuntopyyntöä. Oikaisuvaatimuksia saapui oikeusyksikön käsiteltäväksi 457, mikä on selkeästi enemmän kuin edellisen vuonna (296).

Rikosseuraamuslaitoksen kehittämisen ja ohjauksen vastuualueen oikeusyksikkö teki Vaasan, Ojoisten ja Keravan vankiloihin uuteen asiakasjärjestelmään kohdistuneen laillisuusvalvontatarkastuksen. Tarkastus tehtiin asiakirjatarkastuksena. Teemana tarkastuksessa olivat hallintomenettelyn lainmukaisuus ja rangaistusajan suunnitelmien seuranta. Lisäksi oikeusyksikkö teki laillisuusvalvontatarkastuksen Kestilän, Sukevan, Jokelan ja Helsingin vankiloihin. Teemoina tarkastuksilla olivat muun muassa vangin yhteydet vankilan ulkopuolelle, ulkomaalaisvankien olosuhteet ja tiedonsaanti sekä laillisuuden omavalvonta yksiköissä.

1.9.2. Ulkopuolisten organisaatioiden tekemät tarkastukset

Eduskunnan oikeusasiamies toimii YK:n kidutuksen ja muun julman, epäinhimillisen tai halventavan kohtelun tai rangaistuksen vastaisen yleissopimuksen mukaisena kansallisena valvontaelimenä. Tähän toimintaan liittyy sekä ennalta ilmoittamattomia että ilmoitettuja tarkastuskäyntejä vankiloihin ja muihin paikkoihin, joissa pidetään tai voidaan pitää vapautensa menettäneitä.

Vuonna 2023 Rikosseuraamuslaitokselle saapui vuosina 2022–2023 Riihimäen vankilaan kohdistuneen kolmiosaisen tarkastuksen, Riihimäen esteettömyystarkastuksen ja Vankisairaalan Riihimäen yksikön tarkastuspöytäkirjat sekä Rikosseuraamuslaitokseen ja Vankisairaalaan vuonna 2022 kohdistuneiden tarkastusten pöytäkirjat ja Hämeenlinnan vankilaan vuonna 2023 tehdyn tarkastuksen pöytäkirja. Lisäksi apulaisoikeusasiamies teki vuonna 2023 tarkastuksen Keravan vankilaan.

Riihimäen vankilan eri osastoihin kohdistuneessa kolmiosaisessa tarkastuksessaan apulaisoikeusasiamies kiinnitti huomioita muun muassa osastosijoituspäätösten perusteluihin, sellin ulkopuolella vietettävän ajan lyhyteen, ulkomaalaisvankien tiedonsaantiin ja tulkkauspalvelun käyttämiseen. Apulaisoikeusasiamies totesi vankien ulkoisten yhteyksien osalta, että vangin ei pitäisi joutua valitsemaan valvotun tapaamisen ja Skype-tapaamisen välillä ja että puhelimen käyttö tulisi mahdollistaa myös muina kuin osaston aukioloaikoina. Ruokailujen osalta todettiin, että ne eivät jakaudu tasaisesti. Myönteistä oli muun muassa matkaselliosastolla vietettävän ajan lyhyys. Riihimäen vankilaan kohdistuneessa esteettömyystarkastuksessa todettiin muun muassa, että vankilaan ja sen tapaamistiloihin ei ole esteetöntä reittiä. Apulaisoikeusasiamies pyysi ilmoittamaan, mihin toimenpiteisiin havainnot antavat aihetta. Vankisairaalan Riihimäen vankilan poliklinikalle tehdyssä tarkastuksessa apulaisoikeusasiamies esitti vakavan huolensa siitä, että oikea-aikainen hoito voi jäädä saamatta vähäisen vartijaresurssin vuoksi.

Vankisairaalaan kohdistetulla tarkastuksella apulaisoikeusasiamies kiinnitti huomiota muun muassa siihen, että osastosijoittelun lainsäädännöllinen tilanne on sijoitteluperusteiden ja päätöstoimivallan osalta on epäselvä ja epätydyttävä. Apulaisoikeusasiamies saattoi valvontahenkilöstön riittämättömyyden Rikosseuraamuslaitoksen tietoon.

Hämeenlinnan vankilaan kohdistamallaan tarkastuksella apulaisoikeusasiamies piti myönteisenä muun muassa vankilan tilojen kuntoa ja viihtyisää yleisilmettä sekä sellin ulkopuolisen ajan suositusten mukaista toteutumista asuinosaistoilla. Apulaisoikeusasiamies kiinnitti huomiota muun muassa osastojen päiväjärjestysten puutteellisiin ja epäselvyyksiin, vankien perehdyttämisen puutteellisuuteen sekä turvaamistoimenpiteitä koskevien päätöksen tekemiseen ja perusteluiden puutteellisiin.

Rikosseuraamuslaitokseen kohdistetussa tarkastuksessa apulaisoikeusasiamies otti esille muun muassa henkilöstövoimavarojen puutteen lainmukaisen toiminnan esteenä, tehostetun valvonnan osastojen olosuhteet ja toiminnan puutteet, vankiloiden vastaanotto-osastojen toiminnan ja ulkomaalaisten vankien tiedonsaannin.

1.9.3. Aluehallintovirastojen työsuojelutarkastukset

Useiden eri työsuojelutarkastusten kohdalla vuonna 2023 kävi ilmi, että eri henkilöstöryhmien työn vaarojen arvioinnissa on tunnistettu työnkuvalle tyypillisiä psykososiaalisia kuormitustekijöitä, mutta vaaran merkityksen arviointi työntekijöiden turvallisuudelle ja terveydelle on ollut vaillaista. Työpaikalla esiintyvän psykososiaalisen kuormituksen haitallisuutta on mahdollista välillisesti arvioida myös sairauslomien määrissä, jotka Rikosseuraamuslaitoksessa ovat olleet viime vuosina korkealla. Epäselvyydet tehtävänkuville ja vastuissa, henkilöstön suuri vaihtuvuus, liiallinen työmäärä työaikaan nähden ja työvälineisiin liittyvät puutteet ovat aiheuttaneet haitallista psykososiaalista kuormittumista työssä erityisen usein. Lisäksi tietotyöhön liittyvät psykososiaaliset kuormitustekijät ovat nousseet esiin työsuojelutarkastuksissa.

Työn vaarojen arvioinnissa tulisi tunnistaa sellaiset työtilanteet, joissa väkivallan uhan aiheuttama vaara on tavanomaista suurempi. Rikosseuraamuslaitoksella on kattavasti erilaisia ohjeistuksia väkivallan uhkaan ja yksintyöskentelyyn liittyen ja työntekijät myös saavat koulutusta säännöllisesti väkivallan uhkaan liittyen, mutta myös työn vaarojen arviointi väkivallan uhan osalta tulee olla järjestelmällistä. Vaikka toimenpiteitä työssä esiintyvän väkivallan uhkaan on usein suunniteltu, vaaran merkityksen arvioinnissa on otettava huomioon väkivallan uhan todennäköisyys, sekä sen mahdollisesti aiheuttama haitta tai vaara. Samalla on syytä huomioida ammattiryhmittäin henkilöstön osaaminen väkivallan uhan hallintaan liittyen, sekä mahdollisen yksintyöskentelyn vaikutus väkivallan uhkaan työpaikalla.

Myös sisäolosuhteet ovat nousseet vahvasti esiin työsuojelutarkastuksissa. Suurimpia ongelmia ne ovat aiheuttaneet Oulun vankilassa, Lappeenrannan yhdyskuntaseuraamustoitomistossa ja Vanajan vankilassa. Työnantajan toimenpiteet ilmoituksen jälkeen ovat olleet vaihtelevia. Työnantajalla tulisi olla parempi selkeämpi menettelytapaohje sisäilmastoon liittyvän terveysvaaran tai -haitan ehkäisemiseksi ja ilmenneiden tapausten hoitamiseksi.

Suurimpia investointeja vuonna 2023 aluehallintoviranomaisten antamissa kehotuksissa vaatii Köyliön vankilan kulkureitin uudelleen suunnittelemisen ja rakentaminen. Työntekijät joutuvat töihin tullessaan ja töistä poistuessaan kulkemaan sellaisen portin kautta, joka kulkee vankien ulkoilupihan läpi. Vangit ulkoilevat usein samaan aikaan ulkoilupihalla. Aluehallintoviranomaisen käsityksen mukaan nykyinen kulkuyhteys altistaa henkilökunnan välittömälle väkivallan uhalle, joten työnantajan on ryhdyttävä toimenpiteisiin asian korjaamiseksi. Ilman lisärakentamista kehotuksen edellyttämiä vaatimuksia ei pystytä täyttämään.

1.10. Yhteenveto havaituista väärinkäytöksistä

1.10.1. Virheitä ja väärinkäytöksiä koskevat yhteenvedot

Rikosseuraamuslaitos on tehnyt poliisille tutkintapyyntö virkamiehen virka-aseman väärinkäyttämistä. Tutkintapyyntö on edennyt syytteen nostamiseen virkamiestä kohtaan.

1.10.2. Takaisinperintää koskevat yhteenvetotiedot

Takaisinperintää edellyttäviä väärinkäytöksiä ei ole ilmennyt vuonna 2023. Tilikauden aikana on kuitenkin tehty havaintoja puutteellisesti ohjatusta toiminnasta. Tapaukset eivät kuitenkaan ole johtaneet takaisinperintään, vaan ohjeistusta ja ohjaamista on näiltä osin parannettu.

2. Talousarvion toteumalaskelma

Rikosseuraamuslaitoksen talousarvion toteutumalaskelma

Osaston, momentin ja tilijaottelun numero ja nimi	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023 (Talousarvio + lisätalousarviot)	Tilinpäätös 2023	Vertailu Tilinpäätös - Talousarvio	Toteutuma %
11. Verot ja veronluonteiset tulot	801 558,63	725 008	725 007,67	0,00	100
11.04.0 Arvonlisävero	801 558,63	725 008	725 007,67	0,00	100
12. Sekalaiset tulot	68 623,06	62 333	62 332,71	0,00	100
12.25.9 Oikeusministeriön hallinnonalan muut tulot	28 857,75	817	816,92	0,00	100
12.39.0 Siirrettyjen määrärahojen peruutukset	11 178,80				
12.39.1 Muut sekalaiset tulot	28 586,51	61 516	61 515,79	0,00	100
13. Korkotulot, osakkeiden myyntitulot ja voiton tulout	1 510,40	2 725	2 725,00	0,00	100
13.03.0 Osinkotulot, pääomanpalautukset ja osakkeiden myynti	1 510,40	2 725	2 725,00	0,00	100
Tuloarviotilit yhteensä	871 692,09	790 065	790 065,38	0,00	100

Rikosseuraamuslaitoksen talousarvion toteumalaskelma (jatkuu)

Pääluokan, momentin ja tilijaottelun numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023 (Talousarvio + lisätalousarviot)	Talousarvion 2023 määrärahojen		Tilinpäätös 2023	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
			käyttö vuonna 2023	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2023	Käyttö vuonna 2023 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
25. Oikeusministeriön hallinnonala	248 277 031,80	263 202 932	251 440 063,75	11 762 868,47	263 202 932,22	0,00	18 406 944,99	261 346 944,99	249 584 076,52	11 762 868,47
25.01.0 Oikeusministeriön toimintamenot (S2)	67 000,00	0	0,00		0,00	0,00	12 545,34	12 545,34	12 545,34	
25.01.2 Oikeusministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (A)	19 877 031,80	20 262 932	20 262 932,22		20 262 932,22	0,00				
25.40.0 Rikosseuraamuslaitoksen toimintamenot (S2)	223 633 000,00	238 240 000	226 793 552,66	11 446 447,34	238 240 000,00	0,00	17 249 633,10	255 489 633,10	244 043 185,76	11 446 447,34
25.40.01.1. Risen toimintamenot	221 633 000,00	236 240 000	225 535 816,17	10 704 183,83	236 240 000,00	0,00	17 249 633,10	253 489 633,10	242 785 449,27	10 704 183,83
25.40.01.3. Palvelussuhdeasuntojen vuokraosuudet (EK) (enintään)	2 000 000,00	2 000 000	1 257 736,49	742 263,51	2 000 000,00	0,00	0,00	2 000 000,00	1 257 736,49	742 263,51
25.40.7 Avolaitostyöt (S3)	4 700 000,00	4 700 000	4 383 578,87	316 421,13	4 700 000,00	0,00	1 144 766,55	5 844 766,55	5 528 345,42	316 421,13
25.40.74.1. Avolaitostyöt	3 000 000,00	3 000 000	2 959 154,09	40 845,91	3 000 000,00	0,00	828 396,95	3 828 396,95	3 787 551,04	40 845,91
25.40.74.2. Avolaitostyöt kunnan, seurakunnan tai yleishyödyllisen yhteisön työkohteissa (EK) (enintään)	1 700 000,00	1 700 000	1 424 424,78	275 575,22	1 700 000,00	0,00	316 369,60	2 016 369,60	1 740 794,38	275 575,22
28. Valtiovarainministeriön hallinnonala	7 269,89						0,00	0,00	0,00	0,00
28.01.2 Valtiovarainministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot	7 269,89									
32. Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonala	44 107,37	32 945	32 945,39		32 945,39	0,00	0,00	32 945,39	32 945,39	0,00
32.30.5 Julkiset työvoima- ja yrityspalvelut (S2)	44 107,37	32 945	32 945,39		32 945,39	0,00		32 945,39	32 945,39	0,00
32.30.51.07. Palkkatuetty työ, valtionhallinto (KPY)	44 107,37	32 945	32 945,39		32 945,39	0,00		32 945,39	32 945,39	0,00
33. Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala	10 664,13	10 466	10 466,36		10 466,36	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
33.20.5 Valtionosuus työttömyysetuuksien ansioturvasta ja vuorottelukorvauksesta (A)	10 664,13	10 466	10 466,36		10 466,36	0,00				
33.20.50.01. Palkkatuetty työ, valtionhallinto	10 664,13	10 466	10 466,36		10 466,36	0,00				
Määrärahatilit yhteensä	248 339 073,19	263 246 344	251 483 475,50	11 762 868,47	263 246 343,97	0,00	18 406 944,99	261 379 890,38	249 617 021,91	11 762 868,47

Rikosseuraamuslaitoksen talousarvion toteumalaskelman tiedot valtuuksista ja niiden käytöstä momentin tarkkuudella

Rikosseuraamuslaitoksella ei ole esitettävää tällä liitteellä.

3. Tuotto- ja kululaskelma

Rikosseuraamuslaitoksen tuotto- ja kululaskelma

	1.1.2023 - 31.12.2023		1.1.2022 - 31.12.2022	
Toiminnan tuotot				
Maksullisen toiminnan tuotot	2 718 523,59		2 787 250,09	
Vuokrat ja käyttökorvaukset	633 160,95		713 348,45	
Muut toiminnan tuotot	<u>2 107 967,32</u>	5 459 651,86	<u>3 269 228,39</u>	6 769 826,93
Toiminnan kulut				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat				
Ostot tilikauden aikana	12 215 093,11		13 212 513,33	
Varastojen lisäys (-) tai vähennys (+)	121 001,19		77 273,99	
Henkilöstökulut	147 685 080,45		139 316 336,42	
Vuokrat	52 347 200,16		49 873 515,32	
Palvelujen ostot	34 133 890,38		33 153 934,43	
Muut kulut	4 374 258,24		4 334 988,76	
Valmisteverastojen lisäys (-) tai vähennys (+)	246 782,04		-71 586,79	
Valmistus omaan käyttöön (-)	-1 061 058,67		-1 703 001,39	
Poistot	<u>4 849 298,24</u>	<u>-254 911 545,14</u>	<u>2 341 986,78</u>	<u>-240 535 960,85</u>
Jäämä I		-249 451 893,28		-233 766 133,92
Rahoitustuotot ja -kulut				
Rahoitustuotot	3 479,30		6 456,46	
Rahoituskulut	<u>-8 205,28</u>	-4 725,98	<u>-67 400,65</u>	-60 944,19
Satunnaiset tuotot ja kulut				
Satunnaiset tuotot	5 056,40		58 867,21	
Satunnaiset kulut	<u>-13 968,86</u>	<u>-8 912,46</u>	<u>-590,08</u>	<u>58 277,13</u>
Jäämä II		-249 465 531,72		-233 768 800,98
Siirtotalouden tuotot ja kulut				
Kulut				
Siirtotalouden kulut kotitalouksille	<u>3 008 007,61</u>	<u>-3 008 007,61</u>	<u>2 749 290,64</u>	<u>-2 749 290,64</u>
Jäämä III		-252 473 539,33		-236 518 091,62
Tuotot veroista ja pakollisista maksuista				
Perityt arvonlisäverot	725 007,67		801 558,63	
Suoritettut arvonlisäverot	<u>-20 262 932,22</u>	<u>-19 537 924,55</u>	<u>-19 883 581,69</u>	<u>-19 082 023,06</u>
Tilikauden tuotto-/kuluja jäämä		<u>-272 011 463,88</u>		<u>-255 600 114,68</u>

4. Tase

Rikosseuraamuslaitoksen tase

	31.12.2023		31.12.2022	
Vastaavaa				
Käyttöomaisuus ja muut pitkäaikaiset sijoitukset				
Aineettomat hyödykkeet				
Muut pitkävaikutteiset menot	33 509 102,64		37 394 547,31	
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	<u>4 953,38</u>	33 514 056,02	<u>4 953,38</u>	37 399 500,69
Aineelliset hyödykkeet				
Rakennukset	71 104,71		75 325,21	
Koneet ja laitteet	3 858 109,82		4 417 153,98	
Kalusteet	25 145,00		38 047,43	
Muut aineelliset hyödykkeet	17 875,00		17 875,00	
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	<u>3 256 206,35</u>	7 228 440,88	<u>707 765,00</u>	5 256 166,62
Käyttöomaisuusarvopaperit ja muut pitkäaikaiset sijoitukset				
Käyttöomaisuusarvopaperit	<u>42 805,78</u>	<u>42 805,78</u>	<u>42 805,78</u>	<u>42 805,78</u>
Käyttöomaisuus ja muut pitkäaikaiset sijoitukset yhteensä		40 785 302,68		42 698 473,09
Vaihto- ja rahoitusomaisuus				
Vaihto-omaisuus				
Aineet ja tarvikkeet	380 072,88		495 984,72	
Keskeneräinen tuotanto	28 220,20		66 952,59	
Valmiit tuotteet/Tavarat	<u>531 509,92</u>	939 803,00	<u>744 648,92</u>	1 307 586,23
Lyhytaikaiset saamiset				
Myyntisaamiset	386 402,39		586 026,10	
Siirtosaamiset	519 155,30		16 000,91	
Muut lyhytaikaiset saamiset	1 226 406,54		1 050 605,24	
Ennakkomaksut	<u>0,00</u>	2 131 964,23	<u>90,00</u>	1 652 722,25
Rahat, pankkisaamiset ja muut				
Kassatilit	113 320,41		76 162,40	
Kirjanpitoyksikön tulotilit	80,00		0,00	
Kirjanpitoyksikön menotilit	-703,57		-759,04	
Sisäisen rahaliikkeen tilit	<u>3 932,25</u>	<u>116 629,09</u>	<u>11 557,50</u>	<u>86 960,86</u>
Vaihto- ja rahoitusomaisuus yhteensä		3 188 396,32		3 047 269,34
Vastaavaa yhteensä		<u>43 973 699,00</u>		<u>45 745 742,43</u>

	31.12.2023	RISE/241/2024	31.12.2022
Vastattavaa			
Oma pääoma			
Valtion pääoma			
Valtion pääoma 1.1.1998	269 413 004,89	269 413 004,89	
Edellisten tilikausien pääoman muutos	-260 902 776,87	-273 672 768,87	
Pääoman siirrot	267 406 931,00	268 370 106,68	
Tilikauden tuotto-/kulujäämä	<u>-272 011 463,88</u>	<u>3 905 695,14</u>	<u>-255 600 114,68</u>
			8 510 228,02
Vieras pääoma			
Lyhytaikainen vieras pääoma			
Saadut ennakot	72 326,43	10 704,33	
Ostovelat	7 267 906,52	6 919 404,30	
Kirjanpitoyksiköiden väliset tilitykset	2 701 096,45	2 522 280,44	
Edelleen tilitettävät erät	4 025 902,64	4 171 505,15	
Siirtovelat	26 000 024,13	23 611 252,19	
Muut lyhytaikaiset velat	<u>747,69</u>	<u>40 068 003,86</u>	<u>368,00</u>
			<u>37 235 514,41</u>
Vieras pääoma yhteensä		40 068 003,86	37 235 514,41
Vastattavaa yhteensä		<u>43 973 699,00</u>	<u>45 745 742,43</u>

5. Liitetiedostot

Liite 1: Selvitys tilinpäätöksen laatimisperiaatteista ja vertailtavuudesta

Tuloslaskelma

Työterveyden kustannusten korvaukset 722 420,05 euroa (liikekirjanpidon tili 43320000), on vuoden 2023 osalta jaksotettu aiemmista vuosista poiketen vuodelle 2023. Vuoden 2022 korvaukset on kirjattu maksuperusteisesti myös vuodelle 2023. Jatkossa korvaukset jaksotetaan sille kuuluvalla vuodelle.

Tilinpäätösaikataulusta, laskuttajista sekä laskujen tarkastamisista ja hyväksymisistä johtuvista syistä on vuoden 2024 kirjanpitoon kirjattu vuodelle 2023 kuuluvia matka- ja kululaskuja yhteensä 20 765,15 euroa ja ostolaskuja 70 530,52 euroa. Vuonna 2023 ansaittuja palkkoja maksettiin vuoden 2024 kirjanpitoon yhteensä 700 345,96 euron arvosta ja vankipalkkoja 12 574,36 euron arvosta.

Tase

Hallinnan siirtoina siirrettiin Suomenlinnan hoitokunnalle 1 061 058,67 euron arvosta kansallisuusomaisuutta ja rakennuksia.

Aikaisempiin vuosiin kohdistuvien virheiden korjaukset

Riihimäen konepajasäätiön virheellisesti vuonna 2022 kirjatut arvonlisäverot 30 872,30 euroa, tuloutettiin sekalaisiin tuloihin talousarviolille 123910.

Liite 5 Henkilöstökulujen erittely

Palkkojen maksuaikataulun vuoksi vuoden 2024 kirjanpitoon kohdentui vuodelle 2023 kuuluvia palkkoja yhteensä 700 345,96 euron arvosta ja vankipalkkoja 12 574,36 euron arvosta.

Liite 7 Kansallis- ja käyttöomaisuuden sekä muiden pitkävaikutteisten menojen poistot

Liitteessä on ilmoitettu tiedot vain niistä kansallis- ja käyttöomaisuushyödykkeistä sekä käyttöomaisuusarvopapereista ja muista pitkäaikaisista sijoituksista, joiden hankintamenoja ei ole vielä tilikauden alkaessa kokonaan kirjattu poistoina kuluiksi.

Rikosseuraamuslaitoksen tilinpäätöksen liite 2: Nettotutetut tulot ja menot

Momentin numero ja nimi		Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023 (Talousarvio + lisätalousarviot	Talousarvion 2023 määrärahojen		Tilinpäätös 2023	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
				Käyttö vuonna 2023	Siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2023	Käyttö vuonna 2023 (pl.	Siirretty seuraavalle vuodelle
25.01.01. Oikeusministeriön toimintamenot (Siirtomääräraha 2 v)	Bruttomenot	67 000,00		0,00		0,00				12 545,34	
	Bruttotulot	0,00									
	Nettomenot	67 000,00	0	0,00		0,00	0,00	12 545,34	12 545,34	12 545,34	0,00
25.40.01. Rikosseuraamuslaitoksen toimintamenot (Siirtomääräraha 2 v)	Bruttomenot	230 384 789,98	243 740 000	232 247 081,85		243 693 529,19				249 449 557,55	
	Bruttotulot	6 751 789,98	5 500 000	5 453 529,19		5 453 529,19				5 406 371,79	
	Nettomenot	223 633 000,00	238 240 000	226 793 552,66	11 446 447,34	238 240 000,00	0,00	17 249 633,10	255 489 633,10	244 043 185,76	11 446 447,34

Liite 3: Arviomäärärahojen ylitykset

Rikosseuraamuslaitoksella ei ole esitettävää liitteellä 3.

Liite 4: Peruutetut siirretyt määrärahat

Rikosseuraamuslaitoksella ei ole esitettävää liitteellä 4.

Liite 5: Henkilöstökulujen erittely

Rikosseuraamuslaitoksen tilinpäätöksen liite 5: Henkilöstökulujen erittely

Henkilöstökulujen erittely	2023	2022
Henkilöstökulut	120 359 156,94	114 838 772,34
Palkat ja palkkiot	119 156 156,91	114 285 265,83
Tulosperusteiset erät	2 592,00	0,00
Lomapalkkavelan muutos	1 200 408,03	553 506,51
Henkilöstösivukulut	25 647 446,29	22 849 335,07
Eläkekulut	22 458 098,59	20 234 727,14
Muut henkilösivukulut	3 189 347,70	2 614 607,93
Yhteensä	146 006,603,23	137 688 107,41
Johdon palkat ja palkkiot, josta	1 675 920,95	1 340 070,33
tulosperusteiset erät	0,00	0,00
Luontoisedut ja muut taloudelliset etuudet	220,00	3 020,00
Johto	0,00	660,00
Muu henkilöstö	220,00	2 360,00
	2023	2022
Vankipalkat	1 678 477,22	1 628 229,01
Yhteensä	1 678 477,22	1 628 229,01
Henkilöstökulut yhteensä	147 685 080,45	139 316 336,42

Liite 6: Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet ja niiden muutokset

Rikosseuraamuslaitoksen tilinpäätöksen liite 6: Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet ja niiden muutokset

Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu kirjanpitoyksikössä yhdenmukaisin periaattein käyttöomaisuushyödykkeiden taloudellisen pitoajan mukaisina tasapoistoina alkuperäisestä hankintamenosta.

Varainhoitovuoden aikana lisättiin poistosuunnitelmaan kom-luokat 1229010, 1253030, 1254010, 1260040,

Suunnitelman mukaiset poistoaajat ovat:

Omaisuusryhmä	KOM-luokka	Poisto- menetelmä	Poistoaika vuotta	Vuotuinen poisto %	Jäännösarvo € tai %
Aineettomat hyödykkeet					
112 Aineettomat oikeudet					
11200000 Ostetut valmisohjelmistot ja tietojärjestelmät	1120020	Tasapoisto	3	33,33	0 %
114 Muut pitkävaikuttavat menot					
11400000 Itse valmistetut ja teetetyt tietojärjestelmät	1140010	Tasapoisto	5	20	0 %
11400000 Itse valmistetut ja teetetyt tietojärjestelmät	1140020	Tasapoisto	10	10	0 %
119 Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat					
11900000 Ennakkomaksut aineettomasta käyttöomaisuudesta	1191010	Ei poisteta			
Aineelliset hyödykkeet					
122 Rakennukset					
12290000 Muut rakennukset	1229010	Tasapoisto	20	5	0 %
125-126 Koneet ja laitteet					
12500000 Autot ja muut maankuljetusvälineet	1250010	Tasapoisto	5	20	0 %
12510000 Laivat ja muut vesikuljetusvälineet	1251010	Tasapoisto	7	14,28	0 %
12530000 Raskaat työkoneet	1253020	Tasapoisto	10	10	0 %
12530000 Raskaat työkoneet	1253030	Tasapoisto	15	6,66	0 %
12540000 Kevyet työkoneet	1254010	Tasapoisto	7	14,28	0 %
12540000 Kevyet työkoneet	1254020	Tasapoisto	5	20	0 %
12550000 ICT-laitteet	1255020	Tasapoisto	5	20	0 %
12560000 Toimistokoneet ja laitteet	1256010	Tasapoisto	5	20	0 %
12570000 Puhelinkeskukset ja muut viestintälaitteet	1257010	Tasapoisto	5	20	0 %
12580000 Audiovisuaaliset koneet ja laitteet	1258010	Tasapoisto	5	20	0 %
12600000 Muut tutkimuslaitteet	1260040	Tasapoisto	10	10	0 %
12690000 Muut koneet ja laitteet	1269010	Tasapoisto	5	20	0 %
12690000 Muut koneet ja laitteet	1269020	Tasapoisto	10	10	0 %
127 Kalusteet					
12700000 Asuinhuoneisto- ja toimistokalusteet	1270010	Tasapoisto	5	20	0 %
12700000 Asuinhuoneisto- ja toimistokalusteet	1270020	Tasapoisto	7	14,28	0 %
12790000 Muut kalusteet	1279010	Tasapoisto	5	20	0 %
128 Muut aineelliset hyödykkeet					
12800000 Taide-esineet	1280010	Ei poisteta			
129 Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat					
12970000 Keskeneräiset muut rakennukset	1297010	Ei poisteta			
12990000 Muut keskeneräiset aineelliset käyttöomaisuudet	1299010	Ei poisteta			
Käyttöomaisuusarvopaperit ja muut pitkäaikaiset sijoitukset					
130 Käyttöomaisuusarvopaperit					
13010000 Osakeyhtiöiden osakkeet	1301010	Ei poisteta			
13030000 Muut osuudet	1303010	Ei poisteta			

Liite 7: Kansallis- ja käyttöomaisuuden ja muiden pitkäaikaisvaikutteisten menojen poistot

Rikosseuraamuslaitoksen tilinpäätöksen liite 7: Kansallis- ja käyttöomaisuuden sekä muiden pitkävaikutteisten menojen poistot

	Aineettomat hyödykkeet		Yhteensä		
	114 Muut pitkävaikutteiset menot	119 Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat			
Hankintameno 1.1.2023	38 854 446,76	4 953,38	38 859 400,14		
Lisäykset	0,00	0,00	0,00		
Vähennykset	0,00	0,00	0,00		
Hankintameno 31.12.2023	38 854 446,76	4 953,38	38 859 400,14		
Kertyneet poistot 1.1.2023	-1 459 899,45	0,00	-1 459 899,45		
Vähennysten kertyneet poistot	0,00	0,00	0,00		
Tilikauden suunnitelman mukaiset poistot	-3 885 444,67	0,00	-3 885 444,67		
Tilikauden suunnitelmasta poikkeavat poistot	0,00	0,00	0,00		
Tilikauden arvonalennukset	0,00	0,00	0,00		
Kertyneet poistot 31.12.2023	-5 345 344,12	0,00	-5 345 344,12		
Arvonkorotukset	0,00	0,00	0,00		
Kirjanpitoarvo 31.12.2023	33 509 102,64	4 953,38	33 514 056,02		

	Aineelliset hyödykkeet					Yhteensä
	122 Rakennukset	125-126 Koneet ja laitteet	127 Kalusteet	128 Muut aineelliset hyödykkeet	129 Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	
Hankintameno 1.1.2023	84 409,96	7 413 534,26	82 775,19	17 875,00	707 765,00	8 306 359,41
Lisäykset	0,00	410 406,48	0,00	0,00	2 744 388,83	3 154 795,31
Vähennykset	0,00	-42 600,00	0,00	0,00	-195 947,48	-238 547,48
Hankintameno 31.12.2023	84 409,96	7 781 340,74	82 775,19	17 875,00	3 256 206,35	11 222 607,24
Kertyneet poistot 1.1.2023	-9 084,75	-2 996 380,28	-44 727,76	0,00	0,00	-3 050 192,79
Vähennysten kertyneet poistot	0,00	19 880,00	0,00	0,00	0,00	19 880,00
Tilikauden suunnitelman mukaiset poistot	-4 220,50	-946 730,64	-12 902,43	0,00	0,00	-963 853,57
Tilikauden suunnitelmasta poikkeavat poistot	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Tilikauden arvonalennukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Kertyneet poistot 31.12.2023	-13 305,25	-3 923 230,92	-57 630,19	0,00	0,00	-3 994 166,36
Arvonkorotukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.2023	71 104,71	3 858 109,82	25 145,00	17 875,00	3 256 206,35	7 228 440,88

Liite 7: Kansallis- ja käyttöomaisuuden ja muiden pitkäaikaisvaikutteisten menojen poistot (jatkuu)

Käyttöomaisuusarvopaperit ja muut pitkäaikaiset sijoitukset		Yhteensä
	130 Käyttöomaisuusarvopaperit	
Hankintameno 1.1.2023	42 805,78	42 805,78
Lisäykset	0,00	0,00
Vähennykset	0,00	0,00
Hankintameno 31.12.2023	42 805,78	42 805,78
Kertyneet poistot 1.1.2023	0,00	0,00
Vähennysten kertyneet poistot	0,00	0,00
Tilikauden suunnitelman mukaiset poistot	0,00	0,00
Tilikauden suunnitelmasta poikkeavat poistot	0,00	0,00
Tilikauden arvonalennukset	0,00	0,00
Kertyneet poistot 31.12.2023	0,00	0,00
Arvonkorotukset	0,00	0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.2023	42 805,78	42 805,78

Liite 8: Rahoitustuotot ja -kulut

Rahoitustuotot ja -kulut	2023	2022	Muutos 2023–2022
Rahoitustuotot			
Korot euromääräisistä saamisista	3 630,59	5 284,66	-1 654,07
Osingot		1 510,40	-1 510,40
Muut rahoitustuotot	-151,29	-338,60	187,31
Rahoitustuotot yhteensä	3 479,30	6 456,46	-2 977,16
Rahoituskulut			
Korot euromääräisistä veloista	8 205,28	67 400,65	-59 195,37
Rahoituskulut yhteensä	8 205,28	67 400,65	-59 195,37
Netto	-4 725,88	-60 944,19	56 218,21

Liite 9: Talousarvioletaloudesta annetut lainat

Rikosseuraamuslaitoksella ei ole esitettävää liitteellä 9.

Liite 10: Arvopaperit ja oman pääoman ehtoiset sijoitukset

Rikosseuraamuslaitoksen tilinpäätöksen liite 10: Arvopaperit ja oman pääoman ehtoiset sijoitukset

Käyttö- ja rahoitusomaisuusarvopaperit

	Kappalemäärä	31.12.2023				Saadut osingot	31.12.2022	
		Markkina-arvo	Kirjanpitoarvo	Omistus- osuus %	Myyntioikeuksien alaraja %		Markkina-arvo	Kirjanpitoarvo
osuudet	1 085		42 805,78					42 805,78
Pirkanmaan Luomutuottajat Oy	1		168,00					168,00
Osuuskunta Sataluomu, Pori	1		168,00					168,00
Elixo Oil Oy, Somero	12		2 018,00					2 018,00
Osuuskunta Jalostuspalvelu	1		200,00					200,00
Osuuskunta Lihakunta	1		2467,00					2467,00
Osuuskunta Pohjolan Maito	1 069		37 784,78					37 784,78
Osakkeet ja osuudet yhteensä			42 805,78			0,00		42 805,78

Liite 11: Taseen rahoituserät ja velat

Rikosseuraamuslaitoksella ei ole esitettävää liitteellä 11.

Liite 12: Valtiontakaukset ja -takuut sekä muut monivuotiset vastuut

**Rikosseuraamuslaitoksen tilinpäätöksen liite 12:
Valtiontakaukset ja -takuut sekä muut monivuotiset**

Muut monivuotiset vastuut

Valtion talousarvion yksityiskohtaisten perustelujen yleisten määräysten kohdan Toimintamenomäärärahat perusteella tehdyt tavanomaiset sopimukset ja sitoumukset

€	Talousarvio- menot 2023	Määräraha- tarve 2024	Määräraha- tarve 2025	Määräraha- tarve 2026	Määräraha- tarve myöhemmin	Määräraha- tarve yhteensä
Tavanomaiset sopimukset ja sitoumukset yhteensä	55 430 667,84	61 834 779,45	77 096 025,21	6 329 558,34	2 227 900,26	147 488 263,26

Liite 13: Taseeseen sisältyvät rahastoidut varat

Rikosseuraamuslaitoksella ei ole esitettävää liitteellä 13.

Liite 14: Taseeseen sisältymättömät rahastoidut varat

Rikosseuraamuslaitoksella ei ole esitettävää liitteellä 14.

Liite 15: Velan muutokset

Rikosseuraamuslaitoksella ei ole esitettävää liitteellä 15.

Liite 16: Velan maturiteettijakauma ja duraatio

Rikosseuraamuslaitoksella ei ole esitettävää liitteellä 16.

Liite 17: Oikeiden ja riittävien tietojen antamiseksi tarvittavat muut täydentävät tiedot

Täydentäviä tietoja sisältyy toimintakertomuksen laskelmien muihin tietoihin.

Kirjanpitoyksikön tilintarkastuksesta vastaa Valtiontalouden tarkastusvirasto, joka antaa tarkastuksesta tilintarkastuskertomuksen.

Liite 18: Kilpailullisen toiminnan tuloslaskelma sekä kuvaus kustannuslaskelman periaatteista

Kilpailullisen toiminnan tuloslaskelma sekä kuvaus kustannuslaskennan periaatteista	
	1 000 euroa
Tuotot	
Kilpailullisen toiminnan myyntituotot	2 439
Kilpailullisen toiminnan muut tuotot	522
Tuotot yhteensä	2 961
Kokonaiskustannukset	
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	971
Henkilöstökustannukset	5 635
Vuokrat	12
Palvelujen ostot	377
Muut erilliskustannukset	471
Erilliskustannukset yhteensä	7 466
Tukitoimintojen kustannukset	6 863
Poistot	60
Korot	11
Muut yhteiskustannukset	0
Osuus yhteiskustannuksista yhteensä	6 934
Kokonaiskustannukset yhteensä	14 401
Tulos	-11 440
Käytetty MPL 7.1 §:n mukainen hintatuki	0
Tulos hintatuen jälkeen	-11 440
Käytettävissä ollut MPL 7.1 §:n mukainen hintatuki	0

Kuvaus kustannuslaskelman periaatteista

Kilpailullisen toiminnan tuloslaskelma sisältää seuraavien toimintojen toteutumat:

- 1510530130 Tekstiilihuolto
- 1510530140 Karjatalous
- 1510530150 Maatalous
- 1510530160 Metsätalous
- 1510530170 Puutarha

1510530180 Tekstiili- ja muotiala
1510530190 Rakennusala
1510530200 Puuala
1510530210 Metalliala
1510530220 Kilpityöt
1510530230 Pakkaus- ja kokoonpanoala
1510530240 Käsi- ja taideteollisuus
1510530270 Auto- ja korjaamoala
1510530280 Kauppa- ja liiketoiminta
1510530290 Graafinen ala
1510530300 Monialaiset työpajat
1510530350 Työtoiminnan yht ja markkinointi

Tukitoimintojen kustannukset sisältävät työtoiminnan toimitilakustannukset sekä osuuden yhteiskustannuksista, kuten hallinnosta.

6. Allekirjoitus

Tilinpäätös on hyväksytty Helsingissä 29.2.2024.

Pääjohtaja

Anna Arola-Järvi

Johtaja

Teijo Mustonen